

CAROLVS·BOVILLVS·SAMAROBRI·VIRO·FRANCISCO·MELLODVNENSI·DELECTO·
ATTREBATENSI·PRESVLI. S.

Introduciūculam Artis oppositorū dignissime vir: cū dudum faber noster Stapulensis vir nostro euo laudatissimus emitti curasset: comentarioli tamē luce destitutā/intelligere hactenus potuit nemo. Quin magis & artis nouitate habitudinūq; salebris: herere se/suspendi/attonitosq; reddi: pleriq; michi rettulerunt. Horū igitur crebris efflagitationib⁹ ac sedulis hortatibus obtēperaturus: editū prius opusculū/breuius annotationibus emedullandū/pastinādum/sarciendūq; suscepi. Eiusce autem artis facultatem/vim precipuamq; ad omnia vtilitatem: inde augurari licet/ q̄ adaperit nostre mētī callem. quo libere ex vni⁹ discipline agello i alterius areolā (equata & complanata oim generū differētiarumq; macerie) traducatur. rerum omniū concordias/differētias atq; interualla innumerato elicit ac prodit. Extrema queq; duo dum trutinatur cōfertq; inuicē: ea in habitudines rationesue quattuor implectit atq; inuoluit. Quāobrem hec ars omni ferme arte probatur sermoneq; uerborū euaditq; quoquo pacto tolutiloqua ac (vt ita dicā) logodedalia/ idest sermone ipso volubilis/cita/expedita ac uariā. Nā propositis quibuscūq; oppositis extremis: mox habitudinū quadraturam mira facilitate in eis elicit. que est quedam totuliloquētia sermonisq; nostri volumen/ uerborū implexus/dictionum inglomeratio ac secūda quedā orationis propagatio. Et si repēte variādus/ transferendus imutandusq; propositus erit sermo: si e presenti locutione digredi/ in aliāq; euehi sententiā quisq; uoluerit: haud alio profecto cōmodiore/ q̄ huius articule iuuabit presidio. Ex coincidentia quippe & proportione cunctorū oppositorū: sub vni⁹ discipline uocibus/ que in alterius discipline conduntur exedris: panduntur atq; reteguntur. Diuina quoq; ipsa nōnullo pacto sub hūanarū disciplinarū terminis/ effari mysteria licebit. quibus pfecto de causis possit articula hec absq; iniuria aut logodedalia aut dedalogia nūcupari. Sed iā denarrāde eius uilitati: sat puto/ iuxta epistole fines incubui. hic mētis ipet⁹ frenād⁹/ hic fluentis igenij puppim tonsille alligabo. Vale uirorū dec⁹: dicatoq; tibi exiguo huic oppositorū libello/ frōtem malaq; gratulabūdu explicato.

Hec ars opposita est/ hec omnia uoluit in orbem

Aut ciet in rectum: quattuor inde parat.

Quodlibet hec sibimet dum comparat aut aliorum

Flexerit: in quadrum singula distribuit.

En patet huic perfectus ager: transfertur in omnem

Doctrinam/ cunctos soluit & ipsa nodos.

Vox illi varia est: vice nam sermonis in vnum

Ex alio sese proripit illa genus.

Hanc igitur lector/ cunctas que complicat artes

Nomine de vario/ die logodedaliam,

Artis oppositorum
utilitas.

Mēs ex disciplina
disciplinam
fertur.

Tolutiloquētia & ser-
monis uolubilitas
Tolutiloquētia a. u. v. ser-
monis uolubilitas

Logodedalia: seu ded-
alogia
sermonis
uariatio.

L.

¶ Artis oppositorum formula: qua ex cūctis & artibus & disciplinis: termini adinuicem oppositi e regione sui inuicem disponuntur.

Opposita	Habitudines	Differentia	Proprium
Opposita		Subiectum	Accidens
Sermocinaliū	Realium	Commune	Singulare
Sermocinalium		Trāscendentia	Ficta noīna
Grammaticæ		Ratiocinatio	Fallacia
¶ Substantiū	¶ Adiectiū		Rhetoricæ
Suppositum	Appositum	¶ Orator	¶ Auditor
Antecedens	Relatiuum	Suasio	Diffusio
Nomen	Verbum	Lex	Vsus
Oratio	Oratiōis ps	Consiliū	Temeritudo
Congruū	Incongruum	Consult⁹	Inconsultus
	Dialecticæ	Iudex	Iudicandus
¶ Terminus	¶ Propositio	Accusatio	Defensio
Nomen	Verbum	Dispositio	Indispositio
Subiectum	Predicatū	Inuentio	Insollertia
Diuisio	Diffinitio	Elegantia	Inelegantia
Principium	Conclusio	Memoria	Obliuio
Suppositio	Demōstratio	Venustas	Inuenustas
Dubitatio	Interrogatio	Exordium	Narratio
Opinio	Scientia	Confirmatio	Confutatio
Ignorantia	Scientia	Diuisio	Conclusio
Fides	Ratio	Conuentio	Controuersia
Vniuersale	Paticulare	Conueniens	Inconueniēs
Affirmatiuum	Negatiuum	Honestum	Turpe
Verum	Falsum	Dubium	Humile
Possibile	Contingens	Proemiū	Insinuatio
Necessarium	Impossibile	Beniuoli	Maliuoli
Cathecologicum	Ypoteticum	Benefici	Malefici
Cathecologicum	Sincathecologicum	Dociles	Indociles
Opponens	Respondens	Attenti	Inattenti
Maior	Minor		Realium
Extremum	Medium	Moralium	Intellectualiū
Contraria	Subcontraria		Moralium
Contradictoria	Subalterna	¶ Virtus	¶ Vicium
Opposita	Equipollētia	Mediocre	Extremum
Pertinentia	Impertinentia	Habundans	Deficiens
Cōuertibilia	Nō conuertibilia	Equum	Iniquum
Consequentia	Non cōsequentia	Iustum	Iniustum
Antecedens	Consequens	Bonum	Malum
Superius	Inferius	Vtile	Inutile
Genus	Species	Delectabile	Triste

Honestum	Inhonestum
Eligendum	Fugiendum
Laudabile	Vituperabile
Amabile	Odibile
Pulchrum	Deforme
Decorum	Indecorum
Rationale	Irrationale
Humanum	Inhumanum
Voluntarium	Coactum
Societas	Solitudo
Gratum	Ingratū
Placentia	Displicentia
Continentia	Incōtinentia
Constantia	Inconstantia
Honor	Vituperium
Felix	Infelix

Intellectualium

Substantialium	Accidentalium
Accidentalium	
Arithmetice	

¶ Vnitas	¶ Numerus
Impar	Par
Perfectum	Imperfectum
Equalitas	Inequalitas
Primum	Compositum
Quadratum	Altera p ^{te} lōg ⁹

Geometrie

Magnitudo	Terminus
Linea	Punctum
Superficies	Linea
Corpus	Supficies
Circunferētia	Centrum
Indiuisibile	Diuisibile
Curuum	Rectum
Perpendiculare	Obliquū
Equidistans	Angulare

Musice

Consonantia	Dissonantia
Proportio	Disproportio
Graue	Acutum
Ascensus	Descensus

Astronomie

Dies	Nox
------	-----

Radius	Vimbra
Celum	Terra
Equinoctialis	Zodiacus
Planeta	Stella
Arcticum	Antarcticum
Nos	Antichtones
Longitudo	Latitudo
Eleuatio	Depressio
Equinoctium	Solstitium
Inerraticum	Erraticum
Dirretio	Retrogradatio
Concentricum	Eccentricum
Deferens	Appendix
Sol	Tenebre
Estas	Hiems
Ver	Autūnus
Oriens	Occidens
Meridies	Septentrio
Prope	Distans

Medicine

¶ Sanum	¶ Egrum
Calor	Frigus
Humor	Siccitas
Cor	Cerebrum
Digestio	Indigestio
Colera	Flegma
Sanguis	Melancolia
Spiritus	Caro
Neruus	Os
Decoctio	Incrudatio
Distributio	Indistributio
Appetitiua	Attractiua
Retentiua	Expulsiua
Subtile	Grossum
Alens	Non alens
Impinguans	Macerans
Dulce	Amarum
Sapidum	Inspidum
Iocundum	Iniocundum
Suaue	Fetidum
Rarum	Spissum
Leue	Ponderosum
Album	Nigrum

CAROLI BOVILLI SAMAROBRINI, ARS OPPOSITO-
RVM AD CLARISSIMVM VIRVM FRANCISCVM MEL-
LODVNENSEM IN ATTREBATENSEM PONTIFICEM
DELECTVM. S.

Quid opposita.

Cap. I.

Propolita dicuntur contra se posita; in alterutrū conuersa / in-
terfite aut naturali aut rationali dyametro distātia.

Oppositio
hoc opere
dialectica
oppositioe
latur.

Dialectici quattuor duntaxat statuunt oppositorū species: Cōtrarios;
Contradictentium / Subcontrariorū / & Subalternorū. Nos vero hoc in
proposito / latius oppositionis nomen extendi volumus. Ad ea inquam
cūcta: que quomodouis contra sese aut natura / aut intellectu statuuntur:
queue quomodolibet ad alterutrum referūtur. que e regione sui & ad-
uerium se collocantur: in se inuicē conuertūtur & velut quodā dyametri interstitio in alter-
utrū spectāt. Nā tamen si pleraq; entū nullā natura aut cōtrarietate aut pugnātiā sortita esse
videātur: opposita tamē inuicē / sola mutue relationis causā vocantur. Vnitas enī & nume-
rus: neq; contraria / neq; pugnātia sunt. Vnitas quippe & fons & pars est omnis numeri.
Nullum autem contrarium / sui contrarij: aut initium / aut pars est. Dicūtur tamē & vnitas
& numerus: duo inuicem opposita: duo contra se posita: duoue extrema: conuersa in se met-
seque spectātia. Monas quippe dyadē gignit: dyas vero a monade exoritur. Monas & dyas
se se respectant quadam dyametro: qua & ab se distant & ad inuicem conuertuntur. gi-
gnuntq; suo quopiā congressū medium aliquod: vt tryadem. que rursus ad vtrūq; extremū
oppositionis. rationem / nomēq; oppositi & obiectū incurrit: Similiter & natura & intellectus
opposita dicunt. Actus itē & potētia: potētia cognitiua & eius obiectū / principiū & finis. Ma-
teria & forma & ita de innumeris / quibus de in sequentibus dicemus.

Nulla con-
traria sunt
inuicē ptes
Monas &
dyas oppo-
sita.

Opposita interdum substantia / interdum re sola & ratione: interdū rati-
one sola dissecta sunt atq; disiuncta.

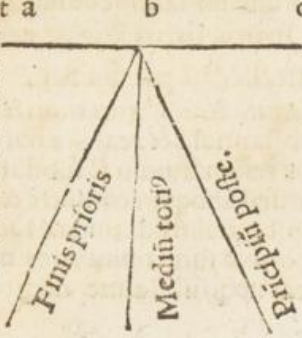
Natura et
intellectus

His tribus substantia / re & ratione: omnis rerū differitas / vnitasq; continetur & exprimit
Aut enim duo queq; sibi inuicē collata / distant substantia: vt deus & Angelus. De & Ho-
mo. Angelus & Homo. Vnitas & Numerus. Potētia & Obiectū. Et que hoc pacto substantia
distant: sunt & re & ratione diuersa. Aut substantia coniuncta quidem sunt & vna atq; in-
diuidua substantia: re autem & ratione discreta. Vt diuine tres persone: quas pleriq; mo-
nadem / dyadem ac tryadē appellitant. Similiter & intellectus & memoria in anima. Haud
enim intellectus est ipsamet memoria / neq; memoria intellectus. Ambo tamen vnam / atq;
indiuiduam totius animi constant substantiam / impertem / vere vnam / partium insepara-
bilitatem. Nam tamen si q̄ plurima duo & duo reperias / que vnam aliquam constant substan-
tiam: vt ambas eiuſdem continui partes / vt materiam & formā / corpus & animam & vni-
uersas corporis partes: hec tamen bina & bina haud consubstantialia reputantur. quando-
quidem ab inuicem separari queant: nec eorum vinculū (vt in libro de intellectu docuim⁹)
sit vere & inſectile vnū: sed diuiduū ac secūdum quid vnum. deus autem vere vnus est / An-
gelus vere vnus: Rationalis anima veraciter itidem vna. Atq; horū dūtaxat triū vere vno-
rum: personalis vnusq; vnusq; in seipso suo modo discreto: intellectū / memoriā & Volūtātē.
sibi merito consubstantialis / secū subāliter coherens & a seipſa inseparabilis dicit. Interdum
autē duo opposita & substantia & re ipsa sunt vnū: ratione itē aut a

Subā res &
ratio oim
aut coinci-
dente aut
differentie

Primus
modus
Secundus
modus.

Que sunt
vere vna.
Tertius
modus

Puncto in-
ſita diuine
trinitatis
vestigia.

lice
Nonens
Multa
Finitum
Impotens
Materiale
Participatum
Eſſigiatum
Imago
Quod quid est
hoc aliquid
Indiuiduum
In alio
Propter aliud
Finis
Mundanum
Abſtractio
logie
Multa
Temporale
Creatum
Finitum
Eſſectus
Malicia
Discordia
nimitia
Prolapsio
Tenebre
Humana ſciti
Inſecunditas
Impietas
Sui negatio
Ab aliquo
Aquo nichil
Vindicta
Contingentia
Discretio
Trinitas
Genitum
Procedens
Creatura
rū habitudine
Oppositū oppo
Oppositū idē

nitatem metiatur haud in merito primi supremi entis arcanas internasue cōiūctōnes atq; discretiones ppulchre expressisse videat. Insit tamē huic pūcto ad extremas lineas a b & bc eiusdemodi rationes p̄postere cōtrarioq; nomine. Ad mediā vero totāq; a b c vnanimi cōcordiā nomine ratio exprimit. Est enī prioris finis: Posterioris initiū /

	Punctū	Prioris	Finis
		Totius	Medium
		Posterioris	Initium

Dualitatē substantiē / sequitur & rei & rationis dualitas: rei quoq; diuersitatem / diuersitas rationis comitatur. Et ex opposito rationis vnitati / annexa est & rei & substantiē, vnitatis: rei quoq; idētitatē / sequit substantiē idētitas.

Substantia
Res Ratio.

Hec tria Substantia res & ratio: sunt vt genus / species & indiuiduū: quod singulare hoc aliquid & idem numero vocant. Quęcunq; enī genus variant: variant & speciem & indiuiduum / vt homo lapis. Et quęcunq; specie diuersa sunt: sunt & numero / indiuiduo / ac singulari diuersa: vt homo & equus. Quę autē solo sunt distita numero & singulari: haud genere & specie distincta esse oportet vt Petrus & Ioannes. Et ex opposito / quęcunq; eiuſdē sunt numeri & indiuidui / sunt & speciei eiusdem & generis vni / vt Ioānes & ioannes. Et quęcunq; speciei eiusdē sunt: & genere coniuncta sunt vt Ioannes & Petrus: Quę vero eiusdē sunt generis: contingit ea neq; specie neq; numero esse eadem / vt homo & equus. Generis quippe diuersitatē comitatur omnis distinctio: tam speciei q̄ numeri & indiuidui. numeri quoq; & indiuidui vnitatem: omnis idētitatē vnitatis atq; idētitatis inferitur tam speciei q̄ generis. Dicigitur & eodem modo de substantia re & ratione: dualitati inquam substantiē tam rei q̄ rationis annexam dualitatem esse. Rationis quoq; vnitatem: concludi / atq; inferri tam rei q̄ substantiē vnitatem: Sumāq; differentiatē / esse substantiē dyadē: sumā vero vnitatem esse rationum monadē. Mediam vero differentiatē & vnitatem: esse rerum dualitatem & cōcordiā. Est enī substantia / vt gen⁹ & primū: res vt spēs & mediū / rō vt indiuiduum & vltimū.

Generis dif
ferentia est
ois dīa.

Sūma di
uersitas sub
stantiarū di
uersitas.
Sūma vni
tas ratio
nū vnitatis.

Figura omnis aut idētitatis aut diuersitatis.

Diuersitas trina			Trina idētitas			Idētitas trina			Trina diuersitas		
Diuerſa	Diuerſa	Diuerſa	Eadem	Eadem	Eadem	Eadem	Eadem	Eadem	Diuerſa	Diuerſa	Diuerſa
Gne	Spē	Indi	Gne	Spē	Indi	Rōe	Re	Subā	Rōe	Re	Subā
Spē	Indi			Gne	Spē	Re	Subā			Rōe	Re
Indi					Gne	Subā					Rōe
io	Ho	Petr	Ho	Petr	Ioan	Finis	Prici	intel	Prici	intel	nia
Lapis	Equ	Ioā.	Equ	Ioāes	Ihēs	Finis	Finis	Meō.	Finis	Mēo.	Cor.

Quęcunq; substantia diuersa sunt: & re & ratione variantur
 Quorūcunq; res est varia: horum est & ratio diuersa
 Quorum ratio est vnica. horum & res & substantia est vna
 Quęcunq; re ipsa coniuncta sunt: ea & substantia coniuncta esse oportet
 Quorum substantiē coniuncte sunt: contingit ea & re & ratione esse distincta

Omnis substantiē & rei distinctio a natura: rationis vero differentias / a mēte & intellectu profertur.

Intellectus
rum sub
stantias im
mutare ne
quit

Natura & substantiarum & rerū omnium est causa. Omnis autē naturalis rerū diuersitas vt substantialis & realis: a natura pender / nulla vero a mente / aut ab intellectu. Nā intellectus rerū naturam & substantiam immutare non potest. neq; enim illas diuidit / aut componit: sed alioquin coniuncte & distincte sunt / a natura. Vt homo & equus: natura diuersa sunt & substantialiter distincti. Hominis vero intellectus eiusq; meōria: iudem a natura diuersa & distincte sunt animi vires: non substantia / sed duntaxat re ipsa. Punctū autem cum nullā habeat neq; substantiē: neq; rei differentiam / sitq; penitus a natura indistinctum: superest

vt ab solo intellectu/ discriminē rationū suscipiat dicaturq; & substantia & re ipsa coniunctū ratione vero trinum. Est enī prioris lineae finis: sequentis vero initium/ totius deniq; mediū.

¶ Vnde fit vt substantia & res, sint opus nature: ratio vero opus intelligentie.

5 **¶** Nullam aut rem/ aut substantiā profert intellectus: sed sola natura siue de⁹: in cuius potestate/ est & creatio & generatio. Creatio quidē in principio: quando ab initio omnē ad esse substantiam produxit/ definiuitq; rerum omnū species. Generatio vero indies/ assidue & in vniuerso tēpore: quo rerum species sub suorū singulariū numerū/ absoluūtur cōplēturq;. sola itaq; natura: rem omnē & substantiam/ creatione & generatione absoluit & ad esse statuit: Intellect⁹ autem/ nisi forte diuinū dixeris intellectū: Sed hic natura ipsa est/ aut totū nature conditor) nil creat/ gignitq; nichil. Neq; enim/ aut angelico aut humano intellectu indultum est: nouā aliquam proferre substantiā. neq; imutare posse genus/ neq; speciē neq; indiuiduū. sed omnia a diuina sola mēte stata & profecta sunt/ diuineq; soli mēti possibilia. Habet tamen intellectus licet substantia sterilis/ atq; infecūdus: propriam aliquā vim & fecunditatem/ qua rationū opifex dicitur. proprias quippe reb⁹ ipsis addit rationes: illas haurit/ continet/ & cōplectitur. Is enī cōceptus/ qui humano inest intellectui: fecunditas est & partus humani intellectus/ ac peculiare mentis opus/ non opus simplicis nature.

Soli deo atq; nature creare ac gignere propria.

Intellect⁹ nil creat aut gignit.

6 **¶** Oppositio omnis: exprimitur dyametri distantia atq; interuallo.

¶ Nam opposita sunt/ quecūq; sibi aduersa & cōtraposita sunt queq; spectant in alterutrū. Omnis autem aspect⁹: precipue recta linea/ atq; dyametro exprimitur: que ab vno oppositorum/ in alterū protēditur. Nempe si duorum oppositorum distinctio/ substantialis fuerit vt potētie & obiecti: statim liquet eorū distantiam & mutuā conuersionem/ esse lineā dyametri: qualis est oculi a re visibili abiunctio & intercapedo. Si autē & opposita sumus in idēitate substantie & rei diuersitate: vt in animo inter intellectum et memoriā: rursus inter ea interhyat spiritalis quedā intellectualis siue dyameter: qua adinuicē conuertūtur seq; respiciunt. distant enim extreme in animo intellectus & memoria: & adiuicem sub dyametri linea conuertunt intelliguntur.

Quatem s fecundus i tellectus

¶ Rerum consubstantialium oppositio: est eiusdem substantie in seipsā flexura/ conuersio & orbicularis latio.

¶ Rerum substantia coniunctarum oppositio & mutua obiectio: est naturale illius substantie/ sine sui diuisione discriminē/ vera eius propagatio/ fecunditas/ numerus atq; discretio. qua substantia ipsa tota/ flecti in seipsam sibiq; proponi & obiecti dicitur. quod duntaxat in tribus substantijs diuina/ angelica & humana (ex parte animi) cōtingit. Nā duntaxat trine he substantie in seipsas flectūtur et se sole nouerunt: suntq; sapientie participes. Sapientia etenim est trina: diuina increata/ angelica vero & humana create & condite a deo. ois enī sapientia est sui noticia/ in se conuersio/ orbicularis motus/ sui propagatio/ discretio/ fecunditas: & internus quiddam (sine substantie diuisione) rei numerus trinitate perfectus.

Tātū tria entia in se ipsa cōuertit.

¶ De oppositorum inuolutione & quadratura.

Cap. II.

¶ Oppositorū inuolutio/ ac mutua sumptio: quadraturam/ quatuorue habitudines gignit.

¶ Nam aut duo queuis opposita: in seipsa/ suosue orbis cōuertuntur. Aut secundum rectā/ siue dyametrum (que est oppositionis linea) in inuicem siue in alterutrū dicūtur. His igitur geminis conuersionū modis: vt tring⁹ due gignūtur habitudines: que simul sūt quattuor/ & quas totam oppositionis inuolutionem & quadraturam appellamus. sume etenī deum & creaturā/ vt opposita ac se spectantia: deū inquā vt largientem huic virtutem/ eam saluātem & conseruantem in esse: quattuor in eis motus reperies. Extremos scilicet & orbiculares duos: primum dei in se gyrū/ secundum creature in semet ingressum. Medios itidem & substantie & virtutis causa intendit. Primi duo motus: absoluti sunt/ extremi & singulis proprij. Ceteri duo complexi medij & in alterutrū cōmeantes siue comunes. Primo enī motu/ figitur in seipso deus: secundo creatura sibi ipsi adest. Medius vero motibus/ neutrum extremorum in seipsum: sed in alterum & in suum oppositū/ vtrumq; inflectitur: de⁹ scilicet in creaturam & creatura in deum.

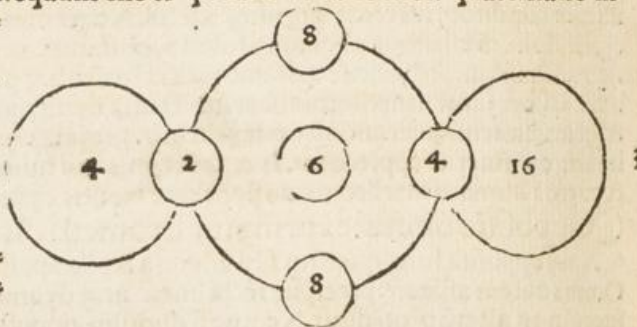
Deus & creatura vt o⁹ = posita.

Oppositorum quadraturam: eiusdem numeri in sese iuolutio & multipli-

Senarij in se iuolutio.

¶ Sit numerus quicumq; vt senarius: inuoluens sese/ seq; multiplicans. Senarius eni seipso sumptus: sextu & trigelimu profert. Dico in ductu & inuolutioe senarij: cotineri oppositoz quadraturam. idest tantu esse quod fit ex vnus totius senarij i se ductu: quantum (si illum in geminas partes secueris) fiet quaternis ambarum & oppositarum partium ductib;. Na diuido senarium in partes duas: in binarium & quaternarium, quas itatuo vt oppositas & contra se sisto/ dyametro distantes. In medio autem ambarum itatuo senarium / earum totum, dico quod fit ex senario, in se: equum esse ei quod fit binario in se/ quaternario in se binario in quattuor/ & quaternario in binarium. Et hec est oppositi- onis quadratura: equa eiusdem nu- meri inuolutioni & orbi.

¶ Vniuersa oppositiōis qua- dratura: trinos tantum orbes inuoluit ac gignit.

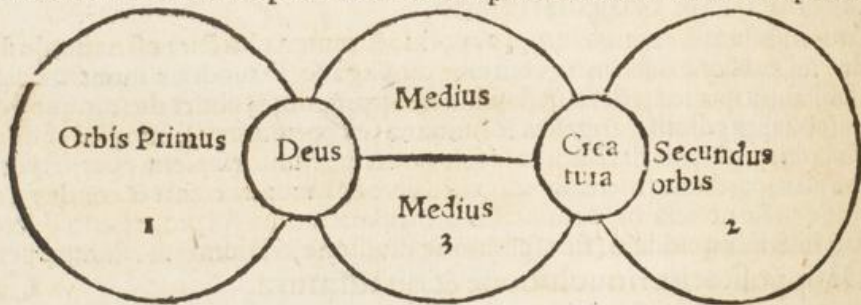
¶ Nam duo gignuntur orbes: profes- ctione vtriusq; oppositi i seipsu. Col- latione vero eorū alterna & mutua/ reliquus orbis oritur. Quippe ab vtroq; in aliud/ medius dūtaxat orbis & arcus profertur:

Triniorbes in oppōitis

qui simul intergrū orbē, ac circulū claudūt. Orbis eni vnus est: quo deū in seipsum flectis. Alius quo creaturam in seipsā. Medius etic; quo deū cōuertis in creaturā. Reliquus itidem medius: quo in deū suspicit creatura. Et hi duo hemicticli mediū vnū totum cōfiāt orbē: quo oppositorum mutue rationes absoluūtur. Et hec propositio percipiēdo diuine trini- tatis mysterio non nichil affert presidij. Sicut eni numer; idē flexus ductusq; in seipsū: tres ex necessitate inuoluit orbes/ extremos duos & medium vnū/ qui ab vtriusq; extremis pro- ficiscitur: ita & diuina substantia in seipsam dūctitata/ seq; inuoluens: orbes tres & personas

Diuine tri- nitatis my- sterium.

claudit. extre- mas duas: q; rum secun- da/ manat a prima: & me- diam vnā/ q̄ ab vtraq; extremarū pendet.

¶ In oppo- sitiōis quadratura extreme cōplexiones/ iisdē coalescunt nominibus: medie 4 vero dissimilibus et oppositis nominibus exprimuntur.

¶ Ex oppositorū mutuis rationibus & habitudinibus: surgunt eorū cōplexiones quattuor quarū que extreme/ similib; noibus cōstāt. q̄ vero medie dissimilibus & oppositis. Vt deus deus: creatura creatura/ Deus creatura: Creatura de;. Hoc enim & i eiusdē numeri multi- plicatione cōtingit. Aut enim binarium/ voluis binario: aut quaternariū quaternario. Et he extreme sūt/ simplicesq; habitudines & cōplexiones. Aut deniq; biuariū/ quaternario iuol- uis: aut q̄ternariū binario. Et he medie cōplexiōes dicunt/ dissimiliū & oppositorū noinū.

¶ Extremis habitudinib;/ vtrumq; oppositorum sistitur in seipso: medijs 5 vero ambo comeant/ ferunturq; in alterutrum.

De statu & motu op- positorū.

¶ Nam cōplexio hec de; deus: deū sistit in seipso/ separatq; a creatura. Hec itidē creatura creatura: creaturam auertit a deo/ eamq; sibiipsi cōfert. Hec autē deus creatura: deū in cre- aturā trāsfert. Sup̄ma vero scilicet creatura de;: creaturā i deū dūctitat/ illi copulat/ isertitq;. Extreme cōplexiones: inuicem conuerse sunt/ equepollentes et consecutiue. 6 Pariter et medie inuicem.

CNam quod est deum esse in deo: est creaturam esse in creatura. Et quod deum esse in creatura idem est creaturam esse in deo. id est si deus est in seipso: & creatura in seipsa persistit. Et si deus adiungitur / adunaturue creature: & creatura deo copulatur atq; inseritur. Et si seorsum sumis deum a creatura: sumis & creaturam seorsum a deo. Et si deo iungis creaturam iungis & creature deum. Sicut & si deus est in esse: nichil est in non esse. Et si deus in non esse nichil in esse. Est enim deus ipsum esse: nichil vero non esse. Deus autem & nichil / opposita que dam sunt: idem et esse & non esse. Cōuertuntur igitur / equepollent / seq; sequuntur: deum esse & nichil non esse que sunt extreme habitudines. Similiter & cōuertuntur / equepollent / sequuntur: deum non esse & nichil esse: que sunt rationes & cōplexiones medie.

CDe quattuor habitudinū oppositionibus per idē & oppositū. Cap. III

Idem idem est: oppositum erit oppositum. Et si idem est oppositum / oppositum erit idem.

Sub his nominibus eodē & opposito: generatim oīa cōprehendi volumus opposita. Sub eodem: quicquid est potius / prius / perfectius: aut in nostro intento / atq; proposito. Sub opposito vero: quod imperfectius fuerit / ignobilius posterior / quodue minime est in proposito. Sit igitur deus idem. Nichil vero oppositū. Concludo illico si idē / idem est: Oppositū esse oppositū: id est si deus deus est: Nichil esse nichil. Et si idem est oppositū: Oppositū esse idē. id est si deus nichil est: nichil esse deū. Similiter si deus est in esse. Nichil esse in non esse: & si deus non est: nichil esse. Sunt enim deus & esse: eadē. Nichil vero & nō esse: eorū opposita.

Sub eodē & opposito cūcta clauduntur opposita.

Si idem est in eodem: erit oppositum in opposito. Si vero idem in opposito / erit in eodem oppositum.

Sint lux & meridiei punctū / eadē: tenebre vero & medie noctis punctū / vocentur opposita. Si lux est in meridie id est in nostro hemisperio: tenebre erunt in nocte / id est in antithonū hemisperio. & si lux est in nocte id est in inferiore hemisperio: tenebre erunt in die / id est in superiore nostre hemisperio. Et ita in cunctis reperies si idē in eodem fuerit: fore simul oppositū in opposito. Et si idē est in opposito: oppositū fore in eodem.

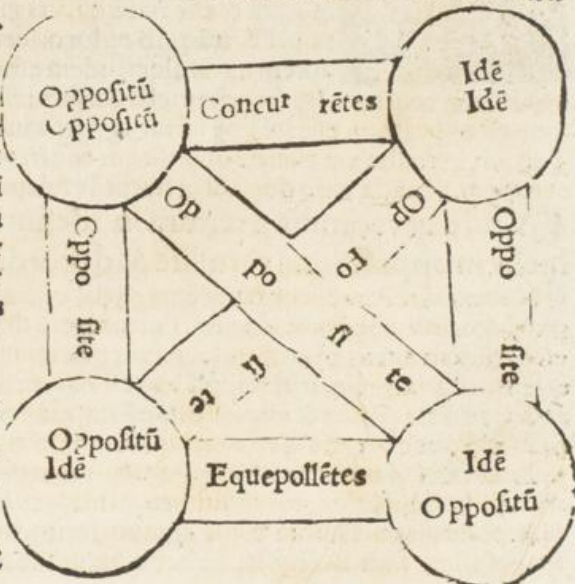
Rōcinatio ex luce & tenebris sub diem & noctem.

Vnde sit vt in oppositorum habitudinibus due et due sint coincidentes: similiter et bine ac bine opposite.

Coincidentes & equepollentes / sunt he due: idē idē & oppositū oppositū. Similiter & he due idem oppositum & oppositum idē. Opposite vero sunt he due: Idē idem & idem oppositum: similiter & he / oppositum oppositum & oppositum idem.

Concurrunt ambe extreme inter se: simuliter et medie inuicē. Extreme autē medijs aduersant atq; opponunt.

Hec eadē & cōincidentia sunt: vita vite & mors mortis. Similiter & hec concurrunt vita mortis & mors vite. Opponuntur autē hec adinuicē: vita vite & vita mortis. Similiter & hec: mors vite & mors mortis. Affirmatio enim positionis: est negatio negationis. Et affirmationis negatio: negationis est positio. Aduersantur autē sibi. Affirmationis positio & affirmationis negatio. Similiter & negationis negatio & negationis positio. Et ita in cunctis concludē & argue.

Opposita vita & mors.

Affirmatio & negatio:

Sicut idētitas est eorū idē idētitas et oppositorum oppositio: ita et opposito est eorum idem oppositio et oppositorum idētitas.

Sume idētitem pro concordia / pace &

Deus et nichil
sub necessarii &
impossibile

Quid pax
et lis.

Bifariam idem
titas bifariam
riam et opposi-
tione arguitur

Exemplum de
igne et terra
pursum & deorsum

vnitate. Oppositionem vero pro lite / pugnantia & numero. Eadem enim dicenda sunt de identitate & oppositione oppositorum: que de eorum pace & lite / concordia atq; discordia. Quanta enim pax est / Eadem esse eadem: tanta est & pax / Opposita esse opposita. Et quanta lis / siue pugnantia est / Eadem esse opposita: tanta est lis & discordia / Opposita esse eadem. Vt quanta necessitate Deus est deus: tanta & nichil est nichil / Et quanta impossibilitate deus est nichil: tanta & impossibilitate nichil est deus. Pax est & consonum rationi: deum esse deum & nichil / nichil. Summa vero lis est deum esse nichil & nichil deum. Et qui dicit / deum esse deum & nichil nichil: profert identitatem / id est pacem: scilicet idem esse idem & oppositum oppositum. Qui vero enunciat / deum nichil esse & nichil deum: litem / bellum / discordiam & oppositionem pronunciat: id est idem esse oppositum & oppositum idem.

¶ Eadem in iisdem / eadem sunt & in oppositis opposita. Opposita vero in oppositis / eadem: & in iisdem opposita.

¶ In omni oppositorum ratione & oppositione: contingit (quam prius diximus) quadratura. qua bifariam concludimus identitatem: bifariam & oppositionem. Identitatem inferimus et ex coniunctione / siue vnitate eorundem: & ex oppositione / siue distantia oppositorum. Hec enim equepollent / seq; consequuntur. Oppositionem vero arguimus / ex eorundem diuisione atq; distantia: & ex oppositorum vnitate propinquitate / & identitate. Sicut enim impossibile est eiusdem / aut eorundem diuisio: ita & impossibilis oppositorum & diuersorum vnitas atq; identitas. Et sicut necessaria est eorundem identitas: ita & per necessaria est oppositorum diuersitas. Itaq; in duobus necessitas & in duobus impossibilitas arguitur. Quod admodum quanta quiete & pace / ignis sursum immobilis perseverat: tanta immobilitate & pace / terra deorsum quiescit immobilis. Et quanta lite / atq; difficultate ignis continetur in imo: tanta vi et discordia / terra quiescit in summo. Identitas igitur est & vtriusq; pax elementi: Ignem esse in summo & terram in imo. Vtriusq; vero lis & discordia / ignem in imo & terram in summo sisti & collocari.

Identitas	Ignis in summo	Terra in imo
Oppositio	Terra in summo	Ignis in imo

¶ Quia omnia a natura in identitate sunt facta: in oppositione vero nulla. Cap. III.

Vodlibet a natura factum & statum est in seipso / nichil autem in opposito.

¶ Natura vnūquodq; in proprio / naturaliue loco creauit & statuit. Nam et naturalis locus ideo censetur: quia in eo a natura vnūquodq; factum / stabilitum & esse natū est. Vt ignis in summo loco est factus / terra vero in imo. Et vtraq; ab eo loco secundum naturam nusquam dimouentur. Quod autem naturale est / idem est. quod vero violentum & contra naturam / oppositum censetur. Igitur ignem esse sursum: est idem esse in eodem. Terram vero esse deorsum / est oppositum esse in opposito. Ignem autem esse deorsum: est idem esse in opposito. Terram vero sursum esse: est oppositum esse in eodem. Prima duo: sunt secundum naturam et eadem. Secunda vero duo contra naturam violenta & opposita sunt.

Vnūquodq;
in naturali
loco factū.

Naturale
idem violentū
oppositum

Ignis & terra
opposita

¶ Vnde fit vt omnia a natura in identitate / pace / amore & concordia sunt facta: in oppositione vero / lite & discordia nulla.

¶ Naturalis rerum concordia / identitas / pax / vnitas & amor: est vnusquisq; naturalis in proprio loco status / sedes & mansio. Earum vero discordia / diuersitas / lis / oppositio & numerus est earundem aut in contrariis locis / aut plurium in eodem loco mansio / ac sedes: que est nature contraria. Nam sicut impossibile est natura / vllum esse vacuum locum priuatum corpore / aut re naturali: ita & impossibile est natura rem aliquam / proprio peculiariue loco ita esse destitutā: vt cum alia & in alterius loco recipi egeat. Ad hunc igitur modum natura proprium vniciq; tribuens locum: statuensue in propria sede singula: ab vniuerso mundo omnem litem depulit / exterminauit rerum inimicitiam / discordiam / pugnantiam / contrarietatem & oppositionem. Omnia etenim creauit / fecitq; in pace: & in propriis locis: Omnia denique immobiliter fixit in seipsis. Et hec a naturalibus suis locis atq; substantiis emigrare ne-

queunt: neq; inuicem misceri/ aut confundi.

3 ¶ Fit etiam vt omnia natura sint vnum & idem.

¶ Nam numerus est rerum diuisio/ vniuersitas/ lis & oppositio. Omnem autem vniuersitatem/ diuisionem/ diuersitatem/ varietatem/ oppositionem & pugnam: ab vniuerso natura profulsauit. Igitur et omnem etiam facessere iussit numerum. Vnum quippe atq; idem est: ignem esse in summo & terram in imo. Est & vnum atq; idem: ignem esse ignem: & terram terram. Diuersum est autem/ duale ac nature contrarium: ignem esse in imo & terram in summo. Et hec vocatur oppositio/ siue dyas & diuersitas rerum: que in rerum natura est nulla. Omnia igitur fecit natura in monade & idēitate: nichil in dyade & oppositione. Hec enī duo Homo hō & Equus equus: sūt vnum/ idem & necessarium. Hec vero homo equus et equus homo: seu hō homo & homo equus: aut equus equus & equus homo: duo sūt/ diuersa sunt & opposita/ contraria & impossibilia. Factum enim est natura vnūquodq; in necessitate: nichil i impossibilitate. Vnūquodq; i se/ i eodē: nichil extra se/ in opposito/ aut in numero. Omnis itaq; rerum varietas/ per vniuersitatisq; in proprio loco/ propriae essentia aut ratione/ statum mansionem/ ac sedem: in naturalem concordiam pacem et vnitatem resoluitur.

Nūerus est rerū diuisio

Oīa i monade nulla in dyade facta. Hō & equus opposita.

4 ¶ Omnia in eodem plurima sunt et multa: In multis vero et singula in se ipsis eadem.

¶ De naturalibus rebus/ deq; numeris: iudicium idem. Omnis autem numerus: dumtaxat ad idem aliquod vt ad vnitatem est numerus. Ad seipsum vero omnis numerus/ est vnitatis. Omnis enim numerus sub ratione & quantitate propria/ ab sola distat vnitatis: qua distantia censetur numerus. a seipso vero distare nullus reperitur: sed omnis a seipso est primus/ sibi ipsi cōiunctus/ p̄ximus/ atq; vnus. Est enī vnitatis/ primo i loco vnitatis. Dyas scda vnitatis: tryas/ vnitas in tertio loco. Quaternitas vero/ q̄rto in loco vnitatis. Nā distātib; atq; diuersis: distantia vnitatis est atq; idēitas. vnitatis vero et idēitas: eorū est distantia/ diuersitas/ atq;

Oī snūer⁹ ad vnitatē nūerus ad numerum vnitas.

Prima vnitas	Secunda vnitas	Tertia vnitas	Quarta vnitas
1	2	3	4
Monas			
Dyas			
Tryas			
Quaternitas			

multitudo. Igitur vnitatis/ diuersa multiplicas: multitudine vero/ ea vnum facis & coniungis. Quatenus ea predicās diuersa: dicis ea esse vnū. Cū vero ais diuersa esse vnū: diuersa dicis ea esse diuersa. Qui enim de diuersis predicat vnitatem: ea esse vnum profert. Diuersorū autem vnitatis: est diuersitas & distantia. Qui vero de diuersis multitudinem enunciat: ea ait esse plurima. Est autem diuersorū multitudo/ eorūq; numerus vnitatis. Statuens igitur plurima in vno: ea multiplicat/ diuiditq; ab inuicem. Statuens vero ea in pluribus vnitatis/ copulat/ cōiungitq;.

5 ¶ Omnis idēitas/ per equidistantes lineas: Oppositio vero omnis linearū intersectione et angulis profertur.

¶ Oppositorum quippe idēitas: est vtrūq; esse in seipso/ siue in propria essentia et loco & ratione. Hic autem eorum status/ hec ue ipsorum positio: per equidistantes lineas pulchre exprimitur/ productas ab vnoquoq; oppositorum/ ad proprium suum/ ac naturalem locum: qui natura vnicuiq; subest. aut si bis posueris vtrūq;: intellige idēitatem per productas rectas ab vtroq; eorum ad seipsum: aut ad rationem propriam/ si eam adieceris. A sit oppositorum oppositio est vtrūq; esse oppositū: aut in eodem esse loco/ eadēue essentia: aut vtrūq; in sui oppositi loco/ contrariis/ siue & innaturalibus locis collocari. Vt oppositio est ignem et terram simul statui aut in imo: aut in summo: aut ignem in imo et terram in summo. Hi etenim eorū status & positiones in equidistantibus/ angularibus/ seq; secantibus lineis exprimunt. Statue enī deū et nichil cōtra sese ex equo/ vt opposita diametro distantia ac suppone deo esse: nichilo vero non esse. Equidistantes linee producte a deo ad esse & a nichilo ad non esse: dicuntur idēitatis linee/ vnūquodq; in proprio statuentes loco. Que vero a deo ad non esse & a nichilo ad esse secantes protenduntur: has oppositionis & pugnantie lineas censemus. Oīs enī idēitas & oppositio equalitate & inaequalitate continetur. Similiter

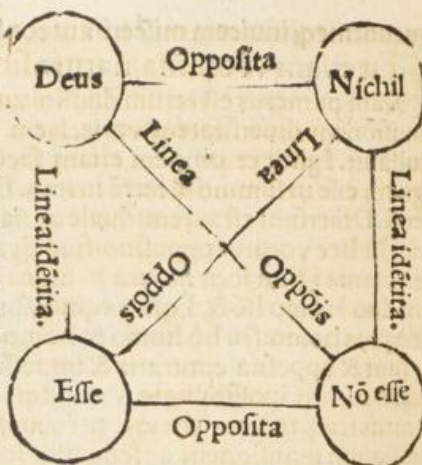
Quō sc̄to bēda idēitas Quid i oppositio.

enim dicenda sunt de cordia atq; diuersa. esse opposita. Hic. Opposita esse tati. ra possibilitate dicitur. dem esse. Et qui dicitur deum esse idem & oppositum bellum/ dicitur idem. Opposita vero in as dicitur/ quadrat. idēitatem inferias na oppositorum. Hec ex eorūdem diuisione dicitur enim impossibilia & diuersorum vnitas est oppositū dicitur vna dmodum quō e & pace/ terra dicitur in imo: tanta vi e menti: igne esse in terram in summo. positione ap. III. seipso/ nichil a. eant & statuit. Nā vnūquodq; factū in actus/ terra vero in limouentur. Quod contra naturam/ trā vero esse deo: em esse in opposito. secundū naturam concordia sint. atq; naturalis i pro oppositio & munit. ac sedes: que etia cum priuarum corpo particulari loco ita esse modum natura pro vniuerso mudo con. tantiam cōtinenti. ois: Omnia deniq; antij emigrat ut.

et quecunq; faciunt angulum: vt que a deo simul ad esse et non esse. vel que a nichilo/ ad esse & non esse aut que a deo & nichilo ad esse: aut a deo & nichilo ad non esse producuntur: he oppositionis diuersitatis & discordie linee vocentur.

¶ Vnde fit vt equidistantia/ sit rerum identitas: Sectio vero et angulus/ earū oppositio
¶ Nam equidistantia est rerū impermixtio: & vniuscuiusq; rei naturalis in seipsa mansio. Sectio vero: ut angulus rerum est transumptio: & in eodē loco plurium positio: atq; concurrentia. quam natura (vt diximus) ab vniuerso/ dans vnicuiq; locum/ substantiam sedē: & rationē) ppulsauit extorreq; egit. Et p hec opposita/ equidistantiam & angulum siue interfectionē: latissime de cūctis oppositis philosophabere.

Equidistantia & angulus opposita.

¶ De totius identitatis et oppositionis figura.

Cap. V

¶ Totius identitatis & oppositionis figura: equidistantibus & secantibus lineis absoluitur.

¶ Identitas & opposito simul: sunt tota duorū oppositorum ratio & comparatio: quā quadratura absolui dixim⁹. Due quippe habent uelines gignuntur/ vtriusq; in seipsum flexura. Due vero vtriusq; in alterutrum/ transitio: ne & emigratione. Et has eorū collationes prius trinis orbibus expressimus. Extremi enim orbis: designabant vtriusq; in seipso mansionem ac statum. Medius vero orbis/ amborū cōmeatū ostendebat. Nunc autē aliter pingi volumus or. per rectas in quā lineas siue per quadrati costas/ atq; dyametros: Sunt enim he due sef-

¶ Totius quadrati coste/ idētitatem: dyametri vero/ oppositionē designāt.

¶ Nam coste quadrati/ sunt equidistantes: statuentes quodlibet in seipso. Dyametri vero mutua sectione/ in angulos procedunt. statuentes aut vtrūq; oppositū extra seipsum/ aut vtraq; in eodem/ que sunt preter naturam.

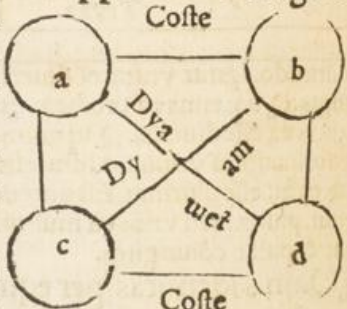
¶ Vnde manifestum est extremas oppositorum comparationes/ eorum esse identitatem: medias vero eorum oppositionem.

¶ Nam coste quadrati/ extreme sunt eius linee: dyametri vero/ medie eiusdem linee. Coste insuper sunt linee simpliciter/ absolutiois/ impermixtionis & proprietatis omnium. Dyametri vero: linee sunt confectionis/ permixtionis & cōmunitatis. Omnia secundum costas: sunt absoluta/ impermixta/ propria & icōmunicata. Per dyametros vero/ aut angulos: ab sua sede singula emigrāt permiscētur & cōmunicātur. Et eodem modo hac figura/ ad cuncta opposita poteris vti. et ex ea inferre: quecunq; secundum vniuscuiusq; rei naturam/ aut contra naturam sunt.

¶ In eadem figura duo semper vt subiecta: duo vero vt predicata et attributa sumenda sunt.

¶ Aut enim predicatas/ atq; enuncias vtrūq; oppositum de seipso: aut eius locum/ aut rationem/ aut aliud quippiam. Itaq; ipsa imprimis duo opposita quibus aliquid tribuis: statueda abs te sunt vt supposita & subiecta/ contra se inuicem. Que vero de ipsis enūcias: sub ipsis sunt ex opposito collocanda. Et nichil refert siue subiecta vtraq; colles in parte superiore: et eorum attributa in inferiore. Aut subiecta in latere sinistro/ attributa vero in dextro. Hic tamen faciende oppositorum figure modus/ priore erit cōmodior. Verbigratia de⁹ et nichil/ subiecta quedam sunt: eorum vero predicata/ esse et non esse siue ens et non ens

Quid coste
Quid dyametri significent.

6

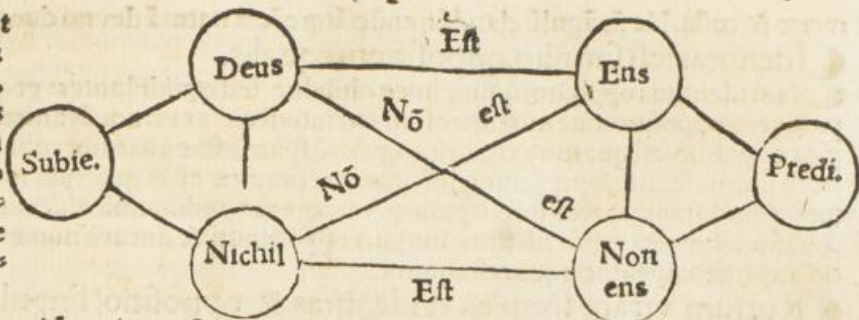
1

2

3

4

Statue igitur deū et nichil vt subiecta sinistro in latere. Ens vero & nō ens vt eorū predicata in dextro atq; hoc modo omniū oppositorum amplissime vtilitatis figurā cōplebis.

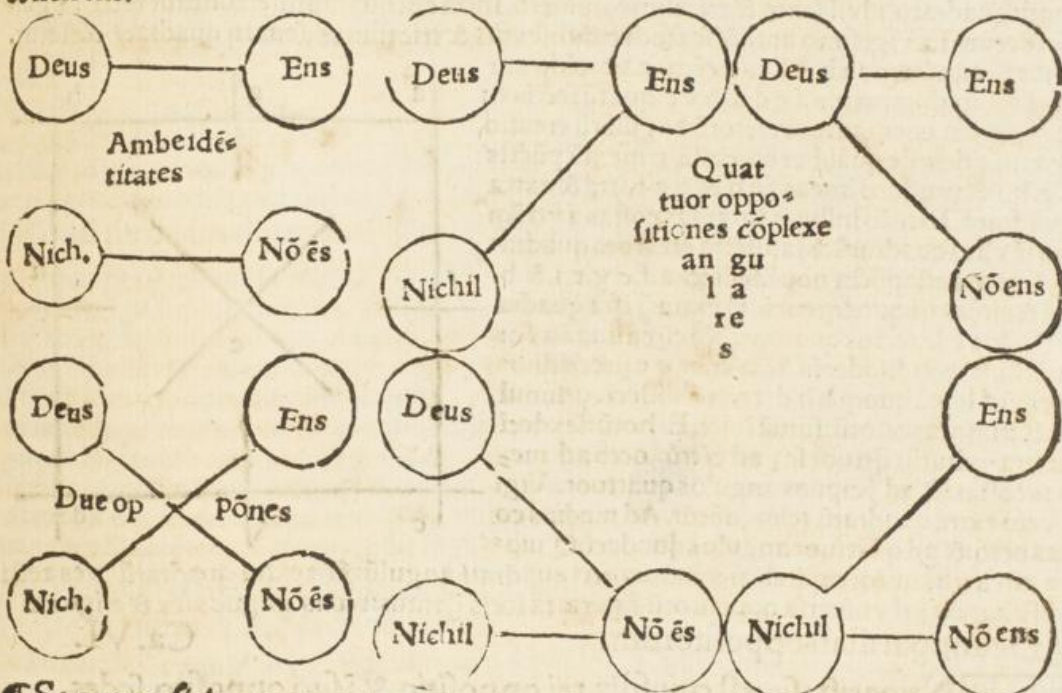
5 **Oppositorum identitas est rarior: oppositio vero plurior & multiplicior.**

¶ Nam tantū due costae: que de vtroq; subiecto/ propriū attributū dicunt/ atq; enūciant/ eorū exprimunt identitatē. Vtraq; vero dyametrus eorū infert oppositionē. Et quomodo cūq; costam cum dyametro sumpseris/ iterū oppositionē concludis. Vt si idem de vtroq; subiecto pronūcias: quod bis contingit. Aut si rursus de eodem subdito/ gemina infers attributa: quod iterum bis fieri potest.

6 **Identitates sunt tantum due: oppositiones vero numero sex.**

¶ Diximus in precedente/ tantū duas esse identitates: eas inquā quadraticostas que subditis/ copulant predicata. Nam ceterae due costae/ que inter ambo subiecta & inter ambo predicata protendūtur: neq; idētitatis/ neq; oppositionis nomine censentur. q̄ secundū ipsas nulla fiat enūciatio. Haud enī subiectū de subiecto/ neq; de p̄dicato/ predicatū enūciatur ac dicitur. Cetera vero eorū omnis cōparatio: est oppositio. Nā vtraq; dyametrus/ est oppositio vt pote que vtriq; subiecto/ cōtrariū tribuit p̄dicatū. Superāt & alie oppositiones quattuor sed cōpexe & angulares/ cōstantes ex dyametro & costa. quibus aut vtriq; subiecto/ vt deo & nichilo: tantū vnū tribuit predicatū: vt vtriq; ens/ aut vtriq; non ens. Aut quibus de eodem subiecto/ vtriq; simul enūcias predicatū: vt de deo ens & non ens/ aut de nichilo ens et non ens.

Due quadraticostas neq; idētitatē neq; oppositionē exprimunt

7 **Sex oppositionum/ tantum due simplices et lineares sūt: ceterae vero cōpexe/ atq; angulares.**

¶ Due oppositiones simplices/ sunt vtraq; dyametrus. que tantū vnū/ de tantū vno: incōmode & contrarie enūciant: vt de deo non ens & de nichilo ens. Ceterae vero quattuor oppositōnes/ sunt cōpexe & angulares. Vnaqueq; enim earum duabus constat lineis/ dya

metro & costa. He at agulū claudūt enūciātq; cōtra naturā devno duo/ aut de duob' vñū.

Identitas: est simplici oppositioni equalis.

Quattuor
rectisangu
rorū mutua
sectione per
ficiunt. Idē
tās q̄ oppō
equantur.

Nam identitas oppositorū sunt lineę rātū due. sed equidistantes: vt quadrati costę. Sim
plex vero oppositio/ due itidē lineę sunt sed intersecāe/ vt vtraq; dyametris. Et rursū sim
plex oppositio: est quattuor rectorū angulorū spaciū/ siue quattuor recti anguli: qui dyame
trorū mutua sectione perficiunt. Idē tās autē simplex est & quattuor rectorū spaciū: quod
lis tā idēti
tas q̄ oppō
equantur.

Rursū vtraq; simplex et identitas & oppositio/ singule per se: cunctis
complexis oppositionibus sunt duple.

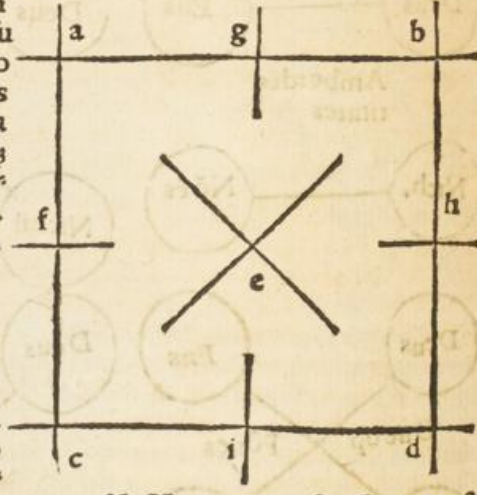
Nam vtraq; simplex & idē tās & oppositio per se: est vt quattuor recti anguli. Vnaq;
autē complexa oppositio: est per se vt vnus recti medietas. omnes vero simul: vt duo recti.
quattuor autē recti ad rectos duos: sunt dupli. Est igitur simplex idē tās: ad cunctas op
positiones complexas dupla. Similiter & simplex oppositio ad eadē dupla.

Vniuersa oppositorū figura quaternarij quadrato/ rectos angulos inuol
uit: completq; rectorum angulorū quadraturam.

Ad hāc in
teiligēdam
resūme añ
cclos figu
rā sexte
propōntis:
in qua
oīs cōple
xa oppō est
vt vñ' re
cti medie
tas.

Quaternarij quadratus/ est decim' sextus: quē dicimus esse mensurā rectorū angulorum
qui quadrato insunt oppositorū figure. Nam insunt imprimis quadrato: recti anguli/ quat
tuor extremi & angulares. Deinde protrahis in eodē: ambabus dyametris: fiunt alij recti
quattuor ad quadrati centrū dyametrorū sectione. Et vnaqueq; quadrati costa/ intra qua
dratū claudit sup se duorū rectorū spaciū. quod liquiduis intueberis/ si costas oēs secuens
medias: per duas rectas/ ad costas equidistantes. Vniuersa igitur interior quadrati superficies
(quā oppositorū figurā nūcupamus) quaternarij quadrato/ id est decimosexto numero re
ctos angulos claudit/ cōpletq; rectorū angulorū quadraturā. **Q** si i quadrato lineas oēs ad
sectionē extra quadratū produxeris: cōplebūtur oēs anguli recti tā introrsus q̄ extrors': se
narij quadrato/ id est sexto & tricesimo numero. Intra eni quadratū/ claudūtur recti anguli
sexdecim. Ex vigesimo autē & sextodecimo: sextus & tricesimus: senarij quadrat' cōstatur.

Sit eni quadratus a b c d / cui' cētrū e. protēdo am
bas ipsius dyametros a e d & b e c: quarū sectio su
per cētrū e: erit quattuor rectorū angulorū creatio
Partior deinde quālibet ei' costā/ p mediū pūctis
f. g. h. i. & produco lineas f e h & g e i / itra & extra
quadratū. Extēdo insuper singulas costas i vtrāq;
partē vltra quadratū. Manifestū est i toto quadra
to: signata esse pūcta nouē. scilicet a. f. c. g. e. i. & b.
h. d. & circavñ quodq; eorū/ tā extra q̄ ifra quadra
tū: factos esse rectos quatuor. Nā circa lineā a f c:
fa di sunt recti duodeci. Circa lineā g e i: recti duo
decī. Ad lineā quoq; b h d / recti duodeci. g simul
sex & triginta rectorū/ sūmā iolēt. Et horū: sexdecī
sūt itra qdratū: q̄ tuor sez ad cētrū/ octo ad me
dias costas: & ad p̄cipuos angulos quattuor. Vigi
ti vero extra quadratū relinquūtur. Ad medias co
stas octo: & ad quattuor angulos duodeci. Quip
pe circa vñquēq; capitalē p̄cipuūve toti' quadrati angulū: sūt extra quadratū/ tres recti
Absoluitur i gē vniuersa oppositorū figura/ tā foris q̄ intus: rectis angulis sex & triginta.

De antiparistasi oppositorum.

Ca. VI.

Antiparistasis: est cuiusuis rei oppositio & i suo opposito sedes.

Antiparistasisim physici diffiniūt: cōtrariorū esse circūstantiā. qua quodlibet in
sui contrarij loco/ proprie salutis & cōseruationis sue causa: in seipsum arcti' col
ligit/ euaditq; forti' vt suo resistat cōtrario. Nos vero secūdū oppositionē Anth
paristasisim eodē modo finimus esse: cū oppositū aliquod in suo statuitur opposito: cū ve cir
cundatur ab opposito. & hanc prius esse cuiusuis rei oppositionē docuimus. Est eni idē tās/

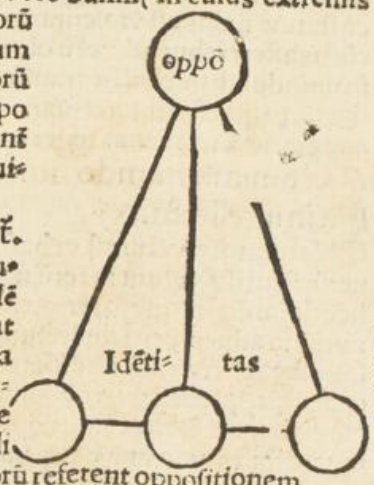
antiparistasi opposita. Nā idēitate quodlibet est saluaq; in seipso/manēs alteri impmixtū.
 2 **Opposita** (vt aiūt) iuxta se posita magis elucescūt: & huius elucidationis causa est antiparistasis.

Nam (vt prius mōstrauim⁹) oppositorū distātia/ separatio & diuersitas: eorū pax est vnitas/ concordia/ amor & copula. Eorū vero cōiunctio/ in eodē loco stat⁹/ vnitas/ pax & amor: eorum est lis/ discordia/ cōtrarietas & pugnātia. Que eni discordia & pugnantia oppositorum: eorū separatione atq; distantia: mollescit/ emoritur/ marcescitq;: ex opposito eorū cōiunctione & propinquitate: illico reuiuiscit/ apparet/ proditurq;. Opposita itaq; abiuicē separata/ inq; locis p̄p̄riis singula stabilita: minime inter sese pugnāt/ neq; hactenus patēt putāturue opposita. Cōiuncta vero/ propiua effecta & iuxta sese posita: tū maxime opposita & pugnantia esse deprehēdūtur. Est eni oppositorū idēitas, id est iuxta se/ aut in eodem loco positio/ eorū pugnātia & oppositio. Cōtra vero eorū distantia/ separatio/ oppositio & diuersitas in locis positio: eorū est idēitas & concordia. Est igitur antiparistasis: totius oppositionis & contrarietatis: vita/ lux et apparitio.

Mutuoac-
cessu rece-
dunt: reces-
su vero p̄-
pinquant
opposita

3 **Trianguli vertex** est oppositionis loc⁹: eius vero basis/ locus idētitatis.

Statue duo opposita/ vt diametro distantia: sup quā dyamētrum/ perfice triāgulū: dico eius verticē/ acūmē & conū: esse oppositionis eorū locū. eius vero basim/ in curus extremis ipsa opposita sūt sita/ locū esse idētitatis eorū. Nā oppositorū concurrētia & vnitas: est eorū oppositio/ atq; distantia. eorum vero distantia: eorumdē est idētitas. Trianguli autē vertex/ eorū est cōcurrentia. Basis autē: ipsorū distātia. Cuncta igitur opposita/ in trianguli basi sunt eadē: in eius vero vertice/ opponunt vnitate & cōiunctione distant: dyade vero & separatione/ inuicem propinquant.

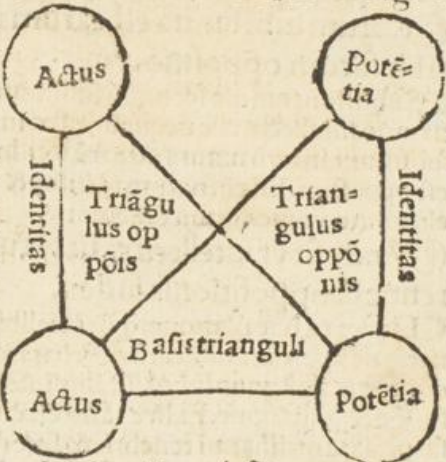
Actus & po-
tētia oppo-
sita.

Bis vtraq; opposita sūt eadē: bis quoq; opponūt.

Nam vtraq; in seipsis/ sunt eadē: vtraq; vero simul i alteru- tro/ opposita. Vt actus in actu & potentia in potentia sunt eadē. Actus autē & potentia/ ambo in actu: aut ambo i potentia/ sūt opposita. Nam actus in actu/ actus est. Actus vero in potētia est potentia. Potētia quoq; in actu est potentia: & eadē in potētia/ actus. Erige eni sup eandē basim/ duasequi distantes: he sūt linee idētitatis vtriuscq; oppositi. Et si ad huiusmodi equidi- stantes geminos/ triangulo scōplebis: ambo trianguli/ amborū referent oppositionem.

Rōnū rerū oīm diuersitas ex earū oppōne/ siue ad idē collatiōe colligit̄.

Oia quippe i seipsis/ sūt vnū: in vno vero/ sūt multa & opposita. Igit̄ si quodlibet in semetipso statuis: oīm erit vnica ratio/ se; sui p̄cipii. Sicut pri⁹ dixim⁹ oēs nūeros/ i seipsis esse vnitatis: & rationis solū vnitatis (nūerorū fōtis) p̄ticipes. Si vero vniuersa cogis i vnū & ea in eodē/ ac minimo cōstituis loco/ oia ad id vnū ac minimū: cōtinuo i p̄p̄riare siliūt diffuguntq; in sese singula atq; i sua loca: suaue rationes sese recipiūt quo pacto & oēs numeros diximus/ ad solā vnitatē: eē et numeros & cōplures & abiuicē diuersos.

Oia i vno
mita i mul-
tis vnū.

6 **Iudiciū** diuersitatis & oppōnis rerū oīm: ab eodē minimo & indiuisibili oritur.

Nā si diuisibile erit/ id in quo duo aut plura statuis opposita: quodlibet i eo propriū sortiet locū/ suaue p̄p̄riate statuet: q̄ est ipsorū idētitas. Poterit ei vnū oppositū statui i vna ipsi⁹ parte: reliquū vero in parte reliqua. Vbi autē opposita sita sunt i diuersis: eadē (vt dixim⁹) sūt/ nō diuersa/ aut opposita. Debēt autē vt pugnātia sint/ iuxta se cōstitui: & nō mō iuxta se: sed & i eodem indiuisibili. in quo collocata: p̄p̄riatē recipiāt nullā/ nulloue pacto abiuicē distare q̄āt: sed in vno imperiū sint simul. Hac enim indiuidua similtate: summe abiuicem differentia/ distātia & opposita esse dinoscuntur.

Ia natura nulla est oppositio: superest vt omnis oppositio sit ab intellectu

Rerum oppositio (vt nuper in superiore diximus) est quedam earum simul positio. non modo earum iuxta positio: sed earum de in indiuisibili atq; in minimo collocatio & status. Hoc autem est secundum naturam impossibile. quandoquidem natura sunt oia abinuicē separata atq; impmixta: singula stata & posita in suis naturalibus locis nulla autem in eodem loco aut simul. Superest itaq; cum nulla sit a natura rerum simul positio pugnantia & oppositio: vt ab solo intellectu illa dependeat: sitq; possibilis. Nam & a sola mente: omnia in eundem transferuntur locū: omnia simul in minimo atq; indiuisibili collocantur. in quo & a mente iudicantur diuersa: & sub proprijs rationibus deprehenduntur singula.

In intellectu ali meoria sunt omnia simul.

In intellectu ali meoria sunt omnia simul.

In intellectu oia a mundo transfertur in seipsum.

In intellectu oia a mundo transfertur in seipsum.

In intellectu oia a mundo transfertur in seipsum.

Natura basis: intellectus apex.

Natura intellectui est vt basis. Intellectus vero vt eius conus/acumen & vertex. Res vniuerse sicuti subsistunt in rerum natura: extra intellectū: distant abinuicem/suntq; separate. Et hec distantia atq; separatio: earum est identitas & pax. Vt vero cuncte hauriuntur ab eodem minimo atq; impertit intellectu: coniuncte in eo sunt & simul fiunt. Hec autem coniunctio simulue positio: earum est differentia & oppositio. Sunt igitur oia in rerum natura: separata & eadem: in intellectu vero cōiuncta & opposita. Et ex hac propositione: manifestū est quo pacto ex ratione & necessitate oppositionis: clauditur sub celis solus humanus intellectus esse impartibilis: vere vnus atq; immortalis. Nam si partibilis esset intellectus: non esset iudex oppositionis: neq; fors esset vnicuiq; proprie rationis. Vt enim sita sunt oia in impertit intellectu: tū quoq; diuersa & sub propria ratione: dinoscuntur singula.

Rerum substantia est earum identitas: earum vero intellectualis species est ipsarum oppositio.

Oia subsistunt in mundo scdm speciem in intellectu.

Subsistunt eni oia secundū substantiā: in rerum natura: siue in mundo. At secundū substantiam in intellectu esse nequeunt: sed in eo recipiuntur: dūtaxat secundū speciem. Quo igitur subsistunt in rerum natura: id earum est identitas. quo vero migrant in intellectum: id ipsarum est oppositio. Est eni natura identitas & distantia rerum. Intellectus vero earum copula qua eliciuntur vniuersorum differentie.

Vnde fit vt intellectus sit verum rerum omnium discrimen: totiusq; differentie et oppositionis iudex.

Liquet ex hac illatione: q̄ sit intellectus nature necessari⁹ & accommodus. Est eni lux vniuerse nature: omniumq; rerum differentia/distantia & oppositio: illata ex earum in intellectu proprietate & positione simul. Et sine intellectu: tota nature series est in tenebris/in chao i confusione & p̄mixtione. Et hec ratio est eius philosophi: qui oia prius aiebat in chao fuisse cōfusam: p̄mixta ordinata/i tenebris & sine differentia. Ab intellectu vero deinceps ortā esse rerum lucem omneq; discrimen emeruisse: educta ab eodem fuisse e chao vniuersam ordinata: suis in locis collocata. Et hec oia: ex arte oppositorum q̄ facillime vera esse cōperies. Est eni intellectus apex naturalis trianguli mundaneq; pyramidis vertex: in quo colligitur cōcrescit/igniturue indiuidua omnis ratio: earum rerum que toti mundo/ac nature: parim plurifarie atq; diuidue insunt. Nichil enim natura: Nichil mundus discernit/aut iudicat: eorum que in ipsis continetur. Omne autem discrimē/iudiciū omne rerum: relictum permissuq; est intellectu

qui est speculum vniuersae nature: qui & anima mundi: totiusq; mundi in sese inflexio & conuersio appellatur. Haud alia enim sui parte se nouit: spectat & cōprehendit mundus: q̄ lu-

Intellectus est anima mundi.

6 Intellectus est id minimum atq; impers/ in quo cum duo simul recipi nequeant: rerum omnium discrimen/ ratio/ differitas & numerus oritur.

¶ Ostendimus enim in libro de intellectu/ intellectum esse transitum rerum omnium a mundo/ ad memoriam. Nec posse simul duas species/ esse in intellectu: cū ipartibilis sit neq; eādem spectem duobus momentis/ demorari posse in intellectu. Intellectus igitur cum per oia: assidue feratur/ ac discurrat/ nec duo simul ipieprehendat: vnitati cunctis rebus insidet: perq; vnitates omnia digerit/ ac numerat. Apprehendit rerum omnium multitudinē: haud simul & vnice: sed (vt diximus) vnitati singulas numerando vnitates: & vnamquāq; per se ac seorsum prehensans. Apprehendit enī rerum multitudinem/ nō vt multitudinem vnam/ id est simul totam: sed vt multas vnitates. Alia quippe est vnius multitudinis: & alia multarum vnitatum ratio. Itaq; absola ipertis intellectus natura/ cui simul inesse nequeunt plura: rerum omnium oritur discrimen/ differitas/ ratio & numerus.

Quid vna multitudo & multe vnitates.

7 Ab intellectu in memoriam/ omnia rursum vt in antiquam naturā in idētitatem/ & in priscum chaos reuertuntur.

¶ Postq̄ omnia trāsiere per intellectū/ ac stata sunt in memoria: tū demum in antiquam reuertuntur naturā. Nā eodē mō subsistunt in memoria quo prius in mundo cōstitierant: preter id quod prius in mundo erat/ secundū substantiam & materiam. In memoria vero sunt preter materię & hypostasim/ duntaxat secundū speciem. Sunt autē simul in memoria: sicut & prius simul extiterant in mundo/ siue in ipsa rerū natura. Stant enim in memoria: velut ingens quēdam/ infinita & vnica multitudo. Et licet secundum substantiam/ perinde atq; & intellectū/ minima sit/ impers/ incorporea & inquāta memoria: virtute tamē & capacitate censetur latissima. Omnia quippe simul capit/ continet/ ac reseruat: quecunq; numeratim/ siue vnitati/ perq; vnitates digesta specierum multitudine: ab intellectu in eam manarunt ac petransierunt.

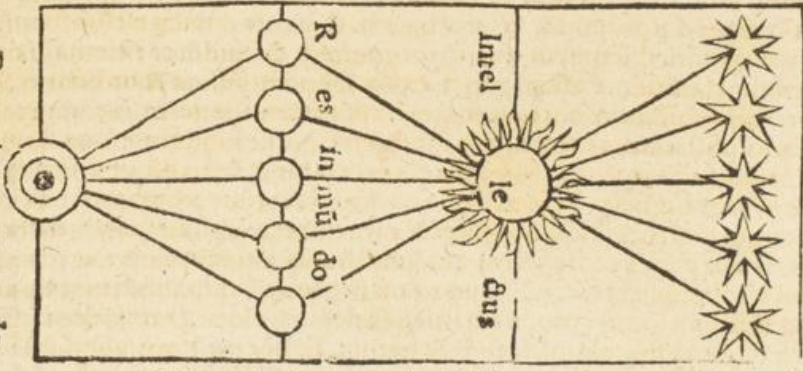
Memoria subā minima capacitate latissima.

8 Vnde fit vt memoria sit altera natura: prior/ extereue nature equa.

¶ Nam ipse intellectus/ de agente intellectu loquimur/ ytrinq; medius est/ inter mundum atq; memoriam. Bifrons est: vna parte in mundum/ alia in memoriā spectans. Actus est & vertex vtriusq;: vtraq; natura eminet/ vtriusq; nature: mūdane & humane iudex. Vtraq; autem natura basis est latitudo & potentia: angustissimi & verticalis intellectualis acuminis. Ambe equales sunt inuicem/ vtręq; omnium capaces/ omnia ferentes & continentes. Quelibet earum est vt tota & vnica rerum omnium indiscreta multitudo: & vt vniuersorū cōfusio chaos & simul positio. Ab externa vero & mūdana natura: necesse est vt omnia in-

Intellectus inter vtrāq; naturam medius.

Res in mundo
Res in memoria

alteram eternam & humanā naturā/ sese arctissimo impertit & in medio intellectus ostio (haud aliter q̄ defecitissima & omni hypostasea subā nudata) pripiāt. eoue solo arduo arcāo & pene iuio aditu: hominē exterebrent/ pene trentq; in eius memoriam. que est secunda & vltima sensibilibus rerū natura: & vt celestis Illatio. atq; intellectualis: earū thalamus ac sedes. Vnde fit vt totus humanus animus/ sit vt quidā triangulus: cuius vertex est intellectus/ anterior animi pars. Eius vero basis memoria/ animi pars interna & profunda omnium/ capax.

¶ Que sit summa omnium oppositio.

Cap. VIII.

Era & summa omnium oppositio est hec propositio: omnia sunt in intellectu.

VNam possibile est omnia simul esse in mundo: similiter & simul possunt esse in memoria. In intellectu autem utpote minimo & i parti: impossibile est: ut duo/ aut plura simul subsistant. Summa autem rerum oppositio pugnancia/ atq; discordia: est earū simul positio in eo subiecto aut loco: in quo simul esse non possunt. ut in intellectu: cui nulla simul potest inesse multitudo. Quicquid enim assidue intellectui inest: vnitas est & minimū quiddam i partibile: idq; minimo quopiam veluti momento in intellectu perseverat. Si enim plusq; instanti/ consisteret species in intellectu: passibilis esset intellectus. & aduentante alia vnitate in eundem (cum assidue succedant vnitates in intellectu) due simul vnitates/ essent in intellectu: quod fieri nequit. Est igitur solus intellectus/ vera & summa rerū oppositio: siue totius multitudinis pluritas eiudem per partes digestio seorsum sūptio & assidua vnitas. Hec vero sūma oppositio hac propositione & enunciatione profertur: Omnia sunt simul in intellectu. Est enim hec summe impossibilitatis: cuius nullam aliam afferre potes causam/ q̄ q̄ omnia sunt plura & multa. Si enim plurima & multa non essent: contingeret ea simul esse in intellectu. Ab eo enim q̄ sunt simul in mundo/ aut simul in memoria: arguis potius omnium identitatem & concordiam/ q̄ eorum multitudinē differētiam/ aut pugnantiā. Cum vero ais haud posse omnia simul esse in intellectu: subiūgis causam rerum nūerum/ differentiam/ discordiam/ oppositionem & multitudinem. Est itaq; intellectus/ vera huiusmodi omnium oppositio/ lis/ differentia/ discretio/ distantia/ numerus propria vnus cuiusq; ratio & multitudo.

Iutelektus est assidua oim vnitas

Sūma oppositio sūma ē impossibilitas.

OMnia in mundo & in memoria/ sunt vnum.

Memoria est altera natura.

Nam omnia in proprijs sedibus naturis & locis: sunt indistātia & indifferentia. Est enim distantium & differentium lis: vnitas & propinquitas ipsorum. Propinquitas vero & vnitas ipsorum: lis eorum est & discordia. Aut neq; in mūdo/ neq; in memoria: propinqua sunt/ aut coniuncta omnia. Cum in vtroq; subsistant omnia/ ut abinuicem distantia ut ordinata/ in proprijs sedibus/ suisue naturis collocata. Est enim & ipsa quidem memoria: natura quedā: & natura altera. que ad prime & mundane nature imitationem/ tribuit vnicuiq; in semetipsa propriā/ peculiaremue sedem. Nempe memoria licet substantia sit impers: virtute tamen probatur latissima: tanteq; capacitatis quanta est & mundicapacitas. Itaq; cum distantium distantia & separatorum abiunctio/ sit eorū pax & vnitas: omnia vero & in mundo & in memoria sint ut separata/ atq; in proprijs locis ordinata & ut in basi trianguli sita: dicunt vniuersa & in mundo & in memoria: esse ut indifferentia ut indistantia & ut vnum.

Mundus & memoria/ sunt ut oim rerū proprietates: inferens earū vnitatē.

Quei mūdo subārū eadem & i memoria specierum ordinatio.

Nam & in mundo & in memoria stant proprijs locis omnia/ singula in seipsis/ in suaue natura. Hoc autem accidit ex vtriusq; & mundi & memorie latitudine & amplitudine: in qua vnūquodq; proprium sortitur locum. Quanta etenim est substantiarum in mundo distantia/ quantum discrimen/ quantis abinuicem discludūt interuallis: tāta est in memoria specierum latitudo/ eadēq; speciei extra speciem/ positio & ordinatio. Sicut enim in mundo/ rerum substantie sunt ipermixte: ita & earum species in meōria inconfuse. Subsistit in mundo substantia ois extra aliam substantiā. Nulle substantie sunt simul/ Nulla alij permiscetur/ aut in ea recipitur. Mundus enim tam latus & fufus est: ut vnicuiq; substantie/ propriā in se tribuere sufficiat sedem. Et hec sedium locorūue proprietates: pax est concordia & vnitas rerum oim in mundo. Similiter & in memoria/ subsistit species extra speciem. Nulle due species/ aut plures confuse sunt/ aut simul: nulla alij permixta/ aut cū ea in memoria. Capax enim est omnium meōria. Ea quoq; tam ingens est/ tā spaciosatanteq; amplitudinis: ut sufficiat vnicuiq; speciei/ proprium in seipsa deputare locū. Omnia deniq; sine pugna & lite continent/ statuitq; singula in sua sede & natura. Et hec rursus vniuersorū in memoria proprietates: eorū est vnitas/ pax/ amor/ cōmunitas/ concordia. Est igitur tā mūdos/ q̄ meōria: proprietates rerū/ inferens earū vnitatē & pacē. Quia enim tā in mundo/ q̄ in memoria: subsistunt singula in seipsis: ideo indistantia/ indifferentia & vnū censentur.

Latitudo Memorie.

Intellectus est ut omnium cōmunitas & vnitas eliciens eorū nūerum.

Cum enim sit impers intellectus & minimus/ ac vtriusq; trianguli siue mūdani/ siue hūani apex: haud potest duabus/ aut pluribus speciebus peculiarem in sese deputare sedem. Nam

suscepturus secundam speciem: cōtinuo primā ab sua arce depellit/ statuitq; eam in meōria
 Nullis igitur speciebus/ vlla est in intellectu sediū locorumue proprietates. Cōmunitas quippe
 est omnium intellectus: & publicissimus specierū transitus/ a mūdo ad memoriā Nichil
 aliunde subit insitue hominis animū: q̄ per exiguo intellectu tubulo. Nil aut in mūdo est/
 aut in meōria: quod non patulis illius & cuncta spectantibus oculis iustretur capteretur hauri-
 tur. Valuas ipse obsidet animi: ne quisq; ipurū/ ne quid in defectum/ illiquidū/ aut ma-
 teries permixtione dissimile: irrūpat. Ut aitissimus iudex & limentinus Janus: vt totius ani-
 mi infundibulū: crassā nullam aut yposta seam substantiā/ intus admittit. Despuit quies quid
 mortale/ diuiduum & separabile a seipso. Immultiplicabilis est & semper vnus: dyadis aut
 multitudinis incapax. Est igitur intellectus vera & indiuidua omnium vnitas: omnia vni-
 tatem ac sigillatim numerans/ omnēq; rerum numerum eliciens.

Proprieta-
tes intellectus

1 **Solus intellectus omnia numerat. Mundus & memoria nūerant nichil.**
 Id proprie est numerabile: quod iterari numero & frequenter sumi potest. Quod autem
 tantum vnice & semel sumitur: ad haudquaquē numerari dicitur. Nempe vnitas numerus nō
 est: omnis autem numerus/ est pluritas vnitarum. Solus igitur intellectus/ omnia veraciter
 numerat. cum frequenter/ pluries & secundum numerum: capteret forbeatq; ipsas rerū vnitas
 res ac species: primo vnā/ secūdo aliā & ita deiceps. Mūdo autē & meōria/ nūerare nō possūt
 cū que in ipsis sūt: frequēter/ pluries/ue sumi aut iterari nequeāt. Nā tota rerū multitudo ē in
 mūdo. Oim quoq; specierū par equaue multitudo est in meōria. Huiusmodi autē multitudo
 itari/ aut frequēter sumi nequit cum sit tantū vnā. Non enim bis/ ter/ aut pluries sumi po-
 test. Solus igitur intellectus omnia numerat: qui est vnitatis resumptio & multitudo. Mun-
 dus autem & meōria nichil/ numerant: cum tantum semel/ ipsis inlit rerum oim multitudo

Multitudo
oim pluris
sumi neqt.

Intellectus sit his & oppositio vtriusq; nature: mūdane/atq; humane.

Cap. VIII.

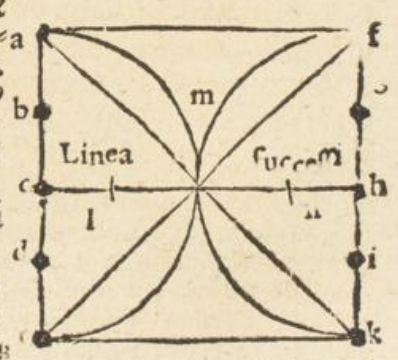
Triusq; nature: mundane/atq; humane lis & oppositio: est intellectus.

1 **Clinet hec statim ex precedentibus. Nam & in mundo & in hūana me-
 moria/ sunt enim he ambe nature/ sunt omnia in pace & vnitate: singula
 (vt dictum est) in locis propriis/ suisue sedibus & extra se inuicem. In intel-
 lectu autē proprietatem habent nullā: vt cuius angustie in proprias rerum
 sedes/ distribui ac diuidi nequeūt. Que igitur in vtraq; natura & mūda-
 na & humana/ in pace consistunt: in intellectu/ perpetua lite ab inuicem discrepant/ di-
 mūtur/ atq; nūerantur. Is igitur haud imerito vtriusq; nature lis nūerus & oppositio cēleatur.**

Intellectus
nullis in se
tribuit sedē

2 **Linee vtriusq; nature/ ad inuicem sunt equidistantes. Linea vero intellectus
 siue successionis specierum a prima natura in secundam: ad vtrāq; equidistā
 tiū/ est perpendicularis.**

3 **Mundana natura: in qua sunt omnia: est vt vni9 trianguli basis. Oppositi vero trian-
 guli basis/ est humana memoria. in qua eodē modo dispositae sunt omnes species: quo &
 substantie in mundo/ mundanaue natura. Vtriusq; autē trianguli cōmunis vertex: est in-
 tellectus. Sicut igitur duorum huiusmodi triangulorum bases sunt equidistātes: ita &
 ambe nature: mūdane sc; & hūana: dicuntur ab inuicē
 equidistātes. Partior autē vtriusq; triāguli bases medias: &
 media earū pūcta iungo linea ad vtrāq; equidistātiū per
 pendiculari: q̄ erit axis vtriusq; triāguli mundani & hūani.
 Hāc itaq; ppēdicula ē dico esse verā & eq̄tā lineā intellectus
 siue successionis & translationis omnium rerum a mundo/
 ad humanam memoriā. Et hec manifestior propositio ex
 sequentibus euadet.**

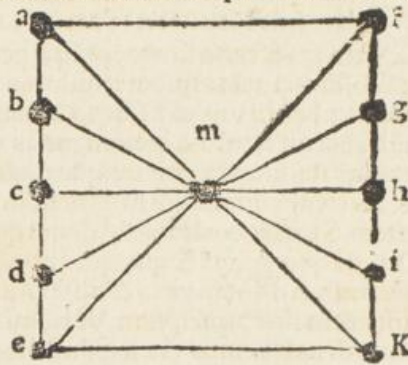

3 **Linea successiois oim rerū a mūdo/ ad meōriā
 vtriusq; eq̄ distātiū euadit eq̄lis.**

3 **Sic due eq̄ distātes a b c d e & f g h i k. Et hec linea meō-
 rie illa vero linea mūdi dicatur Partior vtrāq; mediā/ i pū-
 ctis c & h. Et super puncta c & h: duce sup lineā vtrāq;
 medios arcus: secundum quantitatem medietatis vtriusq; quos arcus: velovt se contin-
 gant pūcto/ m. Sunt enim mundus & homo/ velut hi duo/ arcus inuicem attingui.**

n ij

a mundi basi: vsq; ad basim animi: quam diximus esse memoriã ac totius animi extremũ. Sit enim superiorum propositionum figura. Et sint a b c d e: mundane quinq; substantie/ in linea a e & basi mundi site. Sint vero f g h i k: quinq; earum intellectuales species: in linea f k: que est animi basis ipsaue mēoria collocatae. Sitq; triāgulus a m e: mundi regio ac spaciū. Triangulus vero f m k: sit totius anime/ totiusue animi thalamus & plenitudo/ mundi intellectus est: & totius humani animi ostium quo solo vnuerse species: influere animi aulã ac mentis subire thalamos nate sunt. Solus igitur radius perpendicularis c m h: hois animũ subibit ifractus. ceteros vero obliquos quattuor a m/ b m/ d m & e m: i pũcto intellectu m/ i ai cōtactu frāgi oportet/ ad eñles āgulos & a perpendiculari. Frangetur enim radius a m/ in m f: b m/ in m g: d m/ in m i: & e m/ in m k. eritq; f intellectuales species mūdane substantie a. g vero species: b h species c: i species d: k vero/ species ipsius e. Est enim idem in memoria/ specierum ordo: qui & substantiarum in mundo.

De oppositione vnitatis & numeri.

Cap. X.

Vnitas sola est numerabilis: multitudo vero innumerabilis.

Sicut prius de intellectus & memorie oppositione diximus: ita & nunc de vnitatis & numeri oppositione/ proportionabiliter est dicendum. Est enim vnitatis intellectui: mēoria vero numero proportionabilis. Multitudo igitur cū frequenter sumi & iterati nequeat/ sed tantũ semel: innumerabilis censetur. Vnitas vero cum frequenter sumi queat & multoties iterari: censetur numerabilis.

1 **N**umerus: est frequens & iterata eiusdem sumptio.

2 **V**nitas haud est numerus: sed numerorum omnium fons/ atq; initium. Vnitatis vero frequens & iterata sumptio: gignit numerum/ id est multitudinem vnitatum.

3 **V**nde fit vt omnis numerus: haud sui/ sed solius vnitatis sit nūerus & multitudo: sui vero vnitatis.

Cum sit numerus/ frequens eiusdem sumptio: nullus numerus/ erit sui numerus. Nullus enim est sui ipsius iteratio/ frequens sumptio & multitudo. Omnis quippe numerus: tātum semel & secundum vnitatem/ sibi ipsi inest. Inest autem vnitatis: pluries/ omni numero. Est igitur oīs nūerus/ vnitatis nūeri & sui: vnitatis vero & sui principij/ nūer⁹ est: atq; multitudo.

4 **O**mnis numerus est multa vnitatis & vna multitudo.

Numerus in ratione numeri/ vnitatis est: & in vnitatis ratione numerus & multitudo. Vt igitur numerus sit id quod est/ id est numerus: statuendus est in vnitatis & conferendus in diuidue vnitati/ cuius soli⁹ est iterata sumptio. Quod si cum in semetipso statuis/ figisq; in numero: continuo propria illum ratione destituis: vnitatis illi rationem/ nomenq; tribuens. tātũ semel est in seipso. Vt quaternitas vna/ ē quaternitas: & quaterna vnitatis. Quaternitas/ vt quaternitas/ vnitatis est & vt vnitatis/ est quaternitas. Sumit enim quater vnitatem: ac tātum semel quaternitatem. Inest vnitati per se ipsam: & per vnitatem sibi ipsi. Seipsa sua ratione transit in vnitatem: vnitatis vero vnitatis ratione/ redit in seipsam & in semetipsa sistitur.

5 **O**mnis numerus vt adiectus & denominans est numerus: vt vero substantiuus & denominatus/ transit in vnitatem.

Adiectiuũ & substantiuum opposita quedam sunt identidem & de nominans/ ac de nominatum. Eorum igitur rationibus/ variatur & numerus. Vt enim numerus adiectiuus est & denominans vnitatem: est numerus. Velut cum dicis multe/ vt quattuor/ vnitates. Vt vero substantiuus & denominans efficitur: extemplo in vnitatis transit/ fitq; vnitatis. Velut cū profers vnam multitudinẽ vt quaternitatem vnam. Est enim vna multitudo haud multitudo sed vnitatis multitudinis. Multa vero vnitatis: haud vnitatis est: sed multitudo vnitatis.

	Quattuor	Vnitates	Numerus
	4	IIII	
	I	4	
	Vna	Quaternitas	Vnitas

Cuiuslibet numeri ratio & intellectus: est in vnitare.

Mēs nūerū & substantia: est in ipso numero siue ipse met numerus. Eius igitur ratio erit in eius opo- indicat ab positio: id est in vnitare: siue ipsamet vnitas. Ois quippe numerus: ad solam vnitatem ratio nē habet numeri. Ea etenim mens que numerū iudicat vt numerum: actu illum confert vnitati: statuitq; in vnitare: que multotiens inest ipsi numero. Si autem relicta vnitare: itel- lectus solum numerum in semetipso intueatur: illū sine pluritate deprehendit: vocatq; vni- tatem. Sicut & creatura: ad deum quidem creatura est: in se vero & ad creaturam est vt de9.

Homoad brutū aial vt deus
Omnis quoq; finis & quicquid ab aliquo manat in initio: ad principium ipsum: rationem ha- bet finis. Ad finem vero & ad seipsum: rationē recipit principij. Finis quippe in principio est finis: & in fine principium. Vt homo in homine & in animali de9 est: in deo vero homo. Est enim deus hominis principium: homo vero dei finis: emanatio & creatura.

Vnde fit vt vnitas: sit intellectu & ratione: omnis numerus.

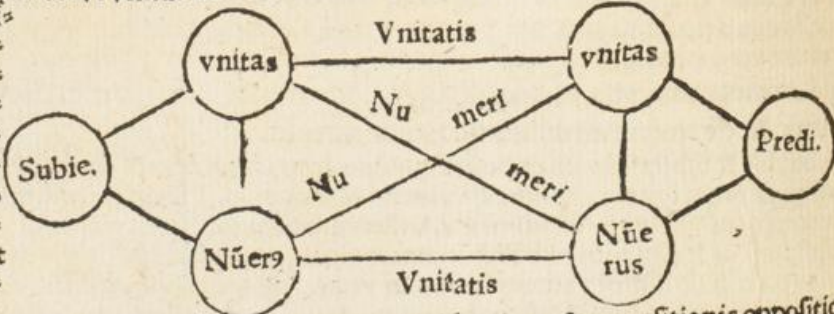
Vnitas est intellectu- ois nūerū
Nam vnuscutusq; numerus intellectu & ratio: est in vnitare: siue vnitas. Est igitur vnitas omnis rationalis & intellectualis numerus. Et cum numerorum series sit actu incompleta & potentia infinita: omnis vero ratio & intellectus completa absoluta & perfecta sine erit vnitas: actu omnis numerus: tam qui in actu est q̄ qui in potentia. Erunt itaq; vnitas: intel- ctualis quidam & rationalis numerus: actu infinitus: totiusq; seriei numerorum vera & cō- sumata absolutio. Nam si numerus est potentia infinitus: vtq; & potentia numerū erit infinita. Numerorum autem potentia & proferens virtus: vnitas est. Est igitur vnitas vnitas & potentia numerorum: actu infinita: & vt actu omnis numerus: qui extra vnitatem nō actu sed possibilis censetur.

Vnitas sola & numerat & numeratur. Multitudo neq; numerat: neq; numeratur.

Quidnu- merare.
Ostendim⁹ solam vnitatem numerari posse. Q̄ vero sola quoq; ipsa numeret: hinc dilucet. Nam numerare: est vnitatem singula digerere: atq; pertransire. Quod enim omnia simul conunctim & vnice concipit & ambit: id ea minime numerat: sed secundū vnitatem ea sus- mit. Quemadmodū prius memoriam nichil numerare: multiplicare aut resumere posse di- ximus: q; & vnice & simul omnia capiat & cōplectatur. Solum autem intellectū numerare: & per partes: atq; vnitates concipere singula. Sicut igitur numerare: proprium est soli in- tellectus: ita & ipsi vnitatis. que plurifarie omnem numerum digerit: absoluit: pertrāsītq;. Et sicut ois nūerū est numerus soli vnitatis: ita & meōria nūerū est & dyas intellectus.

Intersecte & opposite habitudines: de numero dicuntur. Eodem vero & equidistantes de vnitare.

Quidequi distantia & intersectio.
Diximus prius equidistantiam & intersectionem: esse inuicem opposita: per que de eun- ctis philosophari licet. Est enim equidistantia eiusdē de eodem predicatio: vt cum dixim⁹ vnitas vnitatis: aut numerus numeri. Intersectio vero diuersa est angularis & mixta p̄dica- tio: oppositi de opposito: vt vnitas numeri: numerus vnitatis. Harum igitur quattuor habi- tudinum: ambe intersecte & oppo- site dicunt de nu- mero. Est eni nu- merus: nūer⁹ vni- tatis & nūer⁹ vni- tatis. Relique vero eodem & equidi- stantes superest vt de vnitare sint p̄- dicande. Est enim vnitas: vnitatis vnitas: & numeri numer⁹. Identitatis identitas: & oppositionis oppositio

vnitas: vnitatis vnitas: & numeri numer⁹. Identitatis identitas: & oppositionis oppositio

Oppositorum alterum/alterius fons & crigo

Oppositorum alterum ex necessitate prius est & potius: alterum vero posterius/minusq; perfectum

Identitas prior est oppositione: idem prius opposito. Vnitas prior numero/ deo prior creatura. Ens no ente/ Affirmatio negatione: Lux tenebris/ Ortus occasu/ Principium fine. Et ita in vniuersis facili inductione liquido alterum oppositorum prestantius & prius: alterum vero posterius minusq; perfectum competes.

Inductio oppositorum

Impossibile est duo aliqua/esse precise & eque prima.

Hec propositio omnem tollit fotanam dyadem/ aut multitudinem: statuens omni dyade & multitudine/ priorem vnitatem velut ipsius dyadis/ totiusq; multitudinis initium a fontem. Nam si essent duo eque & precise prima: ipsa comparationis rationem haberent adinuicem nullam. Nichil enim esset alterum alterius. Incomunicantia essent & penitus abinui-

Cis prima tus vnitati ascribend

Necesse est oppositorum alterum alteri prestare originem: & ortum esse secundum a primo.

Nam duo eque prima esse nequunt. Omni quippe dyade monas est prior. In idipsum asentiuntur/ concordantue natura & intellectus. Natura siquidem nil habet prius monade: nil anterius vnico/ simplici/ minimo & indiuiduo. Intellectus quoq; per cuncta discurrens: nil prius & eminentius offendit monade. Nil ante vnū simplicissimum/ minimū atq; indiuiduum concipit. Et ex eodem minimo tam natura/ q̄ intellectus: omnia proferunt/ atq; eliciunt. Statutis enim simul & propositis intellectus/ equa lance duobus oppositis: haud simul (vt diximus) intellectus (cum minimus sit & impers) vtraq; deprehendet. Neq; simul vtriusq; afficietur: sed prius vno/ posterius altero. Si primo intellectus/ id eorum quod posterius est spectabit: illud statim in id quod prius est ab eo resoluetur. Si vero quod prius est primo intuebitur: ex eo quoq; naturali quadam secunditate atq; discursu alterū proferet/ atq; eliciet. Itaq; deus fons est creature/ Vnitas fons numeri: Principium vero finis. Extremum medij. Ortus occasus: prius posterioris/ affirmatio negationis: lux ymbre/ p̄pinq̄uitas distat̄ie/ Idētitas alteritatis. Et ita omnem oppositorum dyadem/ i monadem & vnitatem facile resolues. Et ex hac propositione: quecunq; de deo & sūmo omnium principio veraciter credim⁹ possunt liquido inferri. Necessariam inquam esse sūmi principij vnitatem: exclusa omni principiorū & eternorū entium multitudine. Necessariam itē & internā eiusdē principij discretionem/ atq; trinitatem: in qua extremū imprimis vnū/ ab alio pendet oriturue extremo: & ab extremis medium.

Sicut intellectus inchoat ab vnitatem: ita & natura & substantia omnis/ ab vnitatem pendit.

Natura prior est hūano intellectu. Et ad nature imitationē/ atq; imaginē: hūan⁹ cie/ mouetur/ erudit & p̄ficitur intellect⁹. Sicut igit̄ hūane eruditionis imitū/ est vnitas sive vnica minima & indiuidua intellectualis spēs: ita & nature & ois substātie fōs/ est diuina & eminentissima monas. Ois enī intellectualiū specierū (q̄ plurime sunt & inūere meōria) varietas: a fontali intellectu est orta vnitatem: que sepe vnica singularis & imultiplicabilis p̄seuerat. Ois & eodē modo creaturarū/ q̄ sūt in vniuerso pluralitas & multitudo innūera: a diuina processit vnitatem/ q̄ & sepe vnica/ singularis & imultiplicata pdurat. Eodē q̄ppe modo principia tam nature q̄ animi: pluralitatem & multitudinē excludūt. Est enī animi principij & anterior ps intellect⁹: finis vero animi meōria intellectiois dyas. Ita & initij creature/ de⁹ vnica est: in animam ita dei vero finis emanatio/ p̄cessus/ creatura plurima & inūera. Et nisi p̄ter p̄positū & contentū fecisse videremur/ rōes ex oppositis necterem⁹: q̄bus palam & diuina vnitas/ explosa gēt̄icia deorū multitudine: & itern⁹ diuine illius fontane vnitatis numerus/ vnitate/ eq̄litate & emanatiōe cōsumatus p̄miret̄. Eadem quippe & quidē propatula ratione/ extern⁹ deitatis nūer⁹ explosēd⁹ est: & claudēd⁹ eliciendusue iternus. Fadē ratio q̄ diuinā statuit vnitatem: & ab vno tē: infert̄ (tollēdi diuini torporis causa) diuinā trinitatē. Et q̄ diuinā trinitatē nobis p̄mit: eternā Materie/ Vniuersi & creaturarū oim tollit necessitatē. Gēt̄ilic⁹ error est deorū multitud. Hebreorū p̄fidia: sacratissime trinitatis numerū proterue desipuit. Christianorū v̄ est in vnitatem & indubirata professio: diuinā & vnitatem & trinitatē certissima & intemerata fide credit.

Pulchra Analogia q̄ sicut intellectuali- um p̄rum multitudo per vnū & ab vno intellectuali fōte irrupit & ois subā rū multitu do/ duntaxat p̄ vnū & ab vno introducitur est in vni-

Natura	Veritas	Subarum	Causa	
In intellectus	Imago	Specierum	Causa	
Natura	Ab unitate	Substantias	Elicit	In mundu
In intellectus	Ab unitate	Species	Introducitur	In animu
In natura	Nulle res	Sunt	Eque	Prime
In intellectu	Nulle spēs	Sunt	Eque	Prime

Quod rursus alterum oppositorum per se: alterum vero alterius ratione / sibi ipsi coheret.

Cap. XII.

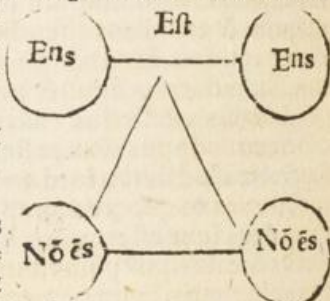
Oppositorum
quod prestantius
alterius est
origo.

Oppositorum alterum: per se est id quod est / sibi quoque constat. Alterum vero determinat alterius ratione / sibi ipsi coheret.

Oppositorum quod prestantius est & alterius origo: per se ipsum id quod est / est: sibi quoque seipso constat. Quod vero secundum est / derivatum & imperfectum: perfectionis ratione sibi ipsi coheret de quo seipso / haud sui: sed sue originis / sui quoque principij medio dicitur & verissime enunciatur. Ens enim sibi ipsi ente iungitur: idem & non ens / sibi ipsi medio ente alligatur atque coheret. Nam & ens est ens: & non ens est non ens eodem quoque medio (ipso scilicet esse) utriusque de seipso dicitur. De non ente autem / secundum non esse: dicitur & predicatur ens. Non ens quippe / non est ens. Similiter & verum veraciter est verum & falso fallu. Falsum quoque veraciter fallu: falso autem verum.

Veru falsu.

Constantia quoque ens & non ens: ente. Veru quoque & falsu / veritate sibi coheret. Et eadem lege in cunctis oppositis perge.

Oppositorum quod prestantius est: & suimet & alterius oppositi nexus euadit

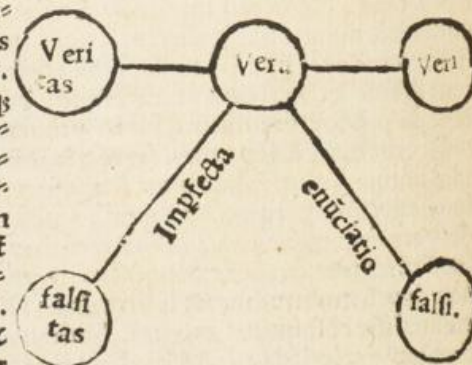
Enunciatio
oppositorum
trinitate
terminorum
perficitur.

In enunciationibus & propositionibus oppositorum: trinitas terminorum & vocu contingit subiecti scilicet predicati & medij. Dicitur enim de subiecto predicatum / sub aliquo medio & utriusque nexu. Enunciatur autem oppositorum prestantius: de seipso / per se ipsum. Eius quoque pronuntiationis termini tres / sunt idem. Ut veritas / vera est veritas: seu veraciter / aut in veritate veritas. Ens est ens: siue ens ente ens. Quod autem minus est perfectum: de seipso haud proprio sed alterius medio enunciatur. Extrema quidem subiectum & predicatum: eadem sunt. Medium autem eis est dissonu / atque dissimile. Ut non ens / est non ens: siue non ens ente non ens. Et falsitas / est vera falsitas: siue veraciter & in veritate falsitas. heret enim agglutinatae sibi ipsi falsitas: veritatis nexu & copula.

Vnde fit ut oppositorum prestantius: sit seipso perfectu & trinum.

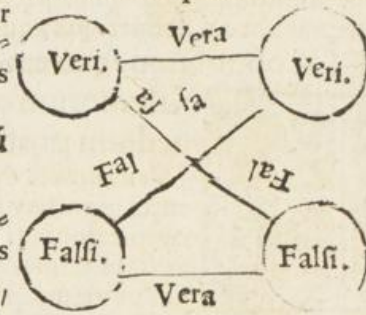
Perfectio
trinitatis
causa.

Nam eius de seipso enunciatio est trina: trinis quoque terminis & ipsa constat: ex duobus inquam extremis & medio. Idem enim est qui dicitur & predicatur. idem subiectum quo de enunciat / idem denique totius enunciationis medium. Ut veritas / vera veritas. Est igitur oppositorum prestantius: seipso perfectum & trinum. Etenim trinitas / non perfectio: sed perfectio trinitatis est causa. Imperfectum autem oppositum: dissimili medio / sibi coniungit deficit quoque & a trinitate & a perfectione. Est enim falsitas / haudquaquam falsa falsitas: sed vera falsitas. Similiter & affirmatio affirmata affirmatio est & negata negatio. At negatio si affirmatiōe sumitur negatio vocatur si vero negationi comparatur in affirmationem resoluitur. Est enim affirmata negatio negatio: negata vero negatio est affirmatio.

Oppositorum equidistantia perfectio exprimitur: intersectio vero imperfecto.

Hec propositio vniuersalissima est: ad omniū oppositorū cōplendā & absoluendā figurā: Eorū autē equidistātia sunt lineae equidistantes: siue enūciationes quib⁹ vtrūq; sibi ipsi subest diciturq; de seipso. Interseccionē vero sunt ambe dyametri: quibus contrarie & alterne oppositū de opposito enūciatur. Itaq; ad absoluendā duorū quorūcunq; oppositorū figuram productis eorū lineis & equidistantibus & dyametris: dispositisq; secundū lineas amobobus oppositis illinc vt subiectis hīc vt predicatis: scribe secundū lōgitudinē vtriusq; equidistantiū/ perfecti oppositi nomē. In vtraq; vero dyametro: scribendū abste est nomē imperfecti: atq; hoc pacto absolues enūciationū media qb⁹ aut equidistāter de seipsis/ aut interfecte alterū de altero dicūtur. Erunt enim in hūc modū quattuor enūciationes/ vere & q̄ necessarie. Nā veritas/ vera est veritas: & falsitas vera falsitas. Et rursū veritas falsa falsitas est. Falsitas vero/ falsa veritas. Et ita in cūctis procede.

5 **O**ppositorum equidistātia de perfecto est enūcianda: interseccio vero de imperfecto.

Hec distat a precedente sicut predicatū / a medio enūciationis termino. Nam precedens de totius enūciationis copula & medio/ locuta est. Hec vero de predicato intēdit. De perfecto quippe opposito: equidistantes habitudines/ dicūtur hoc pacto. Veritas est vera veritas & falsa falsitas. Necesitas est necessaria necessitas: & impossibilis impossibilitas. Ceterae autē interfecte cōparationes/ imperfecto congruūt opposito. Est enim falsitas/ falsa veritas: & vera falsitas. Impossibilitas vero/ impossibilis ne-

Veritas	Vera	Veritas	Est
Veritas	Falsa	Falsitas	Est
Falsitas	Vera	Falsitas	Est
Falsitas	Falsa	Veritas	Est

cessitas: & necessaria impossibilitas. Lux/ clara lux est: & obscure tenebre. Tenebre vero/ lucide tenebre: & obscura lux. Et de ceteris iudicium idem.

6 **O**ppositorum perfectum: suapte natura & proprietate/ est immutabile: imperfectum vero seipso mutabile & a semetipso diuisum.

Oppositorū namq; perfectū (vt dixim⁹) seipso sumptū/ sese restituit. Vt lux lucida lux est Veritas/ vera veritas: Necesitas/ necessaria/ necessitas. Est igitur suapte natura & proprietate immutabile: & a seipso indiuclsum atq; indiucltū. Imperfectū autē oppositū: seipso demutatur/ transitq; in oppositū. Nam seipso sumptū/ haudquāq; sese: sed suū oppositū restituit ac gignit. Falsa etenim falsitas/ est veritas. Impossibilis/ impossibilitas: necessitas est. Obscure tenebre lux. Negata negatio/ affirmatio. Si autē vis vt imperfectū sibi constet/ seq; restituit: sumendū illud abste est & multiplicādū perfecto. Tenebre nēpe clare: tenebre sunt. Negatio affirmata/ negatio est. Falsitas vera/ est falsitas. Est igitur imperfectū oppositū: seipso mobile/ inconstans/ varium & a seipso diuisum. Iungitur quippe sibi ipsi/ dissimili copula sibiq; alieno vinculo & medio agglutinatur.

Imperfectio sibi ac seipso incōstās

7 **O**ppositorum perfectum: est et sui & alterius identitas/ constantia status et copula. Imperfectum vero & sui ipsius & perfecti oppositi alteritas est/ diuisio/ inconstantia & motus.

Nam vtrūq; oppositorū: de seipso/ sub perfecti oppositi & ratione & nomine enūciatur ac dicitur. Vt lux lucida lux. Tenebre vero/ lucide tenebre. Et rursū ambo cōtrarie & interfecte: sub imperfecti ratione & nomine enūciantur. Vt lux/ obscure tenebre: tenebre vero/ obscura lux. Est igitur oppositorū prestantius: & sibi ipsi & alteri identitas/ constantia/ status in seipso copula. Reliquū vero imperfectū: est & sui & p̄stantioris diuisio/ alteritas/ smutatio/ incōstātia & a seipso sepatio. Nā vtrūq; oppositū/ ductū in p̄fecti/ oppositi nomē gignit restituitq; seipso. Lux enī & tenebre/ ducte i lucē: hec tenebras/ illa vero lucē gignit. Vtraq; autē ducta in nomen minus prestantis: continuo demutantur/ proferuntq; alteritatē dissimilitudinē et oppositionē. Restituūt enī nō seipsa/ sed sua opposita. Velut si lucē & tenebras: ducti taueris in tenebras/ in obscuritatem & priuationem: tenebris proferes lucē & luce tenbras. Lux

Lux & tenebre opposita

enim obscura/tenebre/sunt:tenebre vero obscure lux.

Multiplicata	Multiplicata	Producta	
Lux	Lucida	Lux	Est
Tenebre	Lucide	Tenebre	Sunt
Lux	Obscura	Tenebre	Sunt
Tenebre	Obscure	Lux	Sunt

Et ex hoc capite apertius considerare licet:naturas & proprietates vtriusq; extremorum oppositorum. Quo inquam pacto alterum seipso constet:alterum vero ab altero substantia recipiat ab eoq; deriuet, quas quia minus presenti intento congruunt/ silentio preterim9.

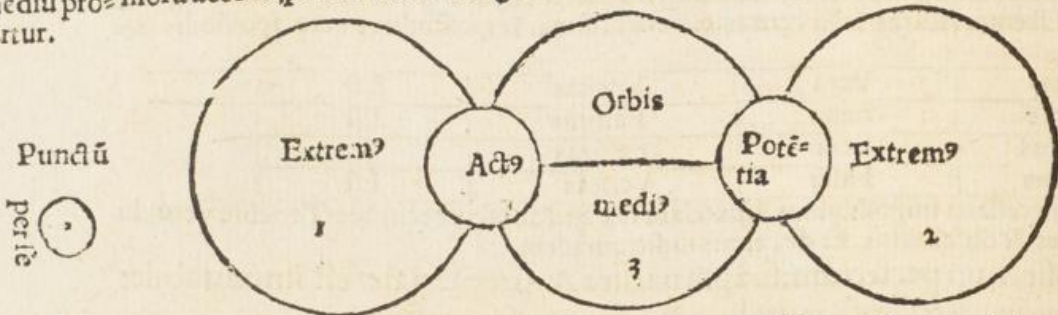
De oppositione extremorum & medij.

Cap. XIII.

Ex extremorum oppositorum concursus & concurrentia: eorum medium profert.

Ut monas & dyas opposita quedam sunt: quorum concursus & concurrentia gignit triadem/ vtriusq; extremi finem/ statum medium & amborum complexionem. Porro in superioribus ostendimus: oppositorum vniuersas habitudines/ in tribus consistere orbitibus. In duobus scilicet extremis quibus vtrumq; oppositum sibi ipsi congreditur: & in orbe medio/ quo ambo sibi iuuicē conferuntur/ copulant/ inseruntur. Sicuti igitur orbis huiusmodi medi9/ mutuo extremorum accessu profertur: ita & intellige oē mediū/ accessu & cōgressu amboꝝ extremorū pferri.

Quomō ab extrēis mediū profertur.

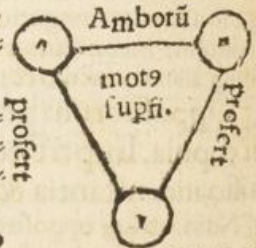
Extremum extremo: & ambo extrema medio prestant originem.

Præius diximus/ haud posse esse duo eque & precise prima. sed ppositis duob9 quibuscūq; extremis & oppositis: necessario aliud ab alio/ esse ortum. Et non modo aliud oritur ab alio: sed & simul ambo/ tertium proferunt/ atq; eliciunt. Ut monas imprimis profert dyadē deinde Monas & dyas simul triadē. Similiter & vnū pūctū: primū est & p se & simplicissimū ac minimū: qd siue mētē siue oculis pponi & pferri qat. Primi autē pūcti fecūditate & motu: gignit secūdū pūctū & lineā vna. Amborū vero extremorū pūctorū motu/ ac cōcurrētia: profert illico tertiu pūctū/ qdcū duobus primisū superficiem claudit.

Vnum est per se primum: deinde vnus in vnum motus: tertio duorum in vnum motus.

Primū per se secūdū a primo Tertiu ab vtroq;.

Tantum vnū est per se primum: cuius fecūditate ac motu/ profertur secūdū. Amborū vero cōgressu/ elicitur tertium. Primum sine motu est: & per se/ atq; a seipso. Secundū: motus est & partus primi. Tertiu vero: amborū mot9 & partus. In primū: nichil mouetur/ nullusq; motu ipsū pferitur. Primū/ mouetur in secūdū. Ambo vero extrema feruntur tertiu: i quo stat/ figuratq; eor9 mot9. Est igitur primū/ vnū per se. Deinde vnū in vnum/ vt primi in secūdū motus. Postremo duorū (vt amborū extremorū) mot9 i tertiu.

Mediū equidistat ab extremis: est & amborū species: nec plus/ aut prius ab vno q̄ ab alio: sed simul & ex equo/ ab vtriusq; profertur.

In platione medij ab extremis: nulla aut tēporis/ aut loci/ aut substantie siue quantitatis cōtingit inequalitas/ aut disproporētio. Equidistat quippe mediū ab extremis: non vni extremorū q̄ alteri propri9. Amborū equa species est. Vtq; simile est: non vni q̄ alteri similis. Simul ab vtriusq; profertur: haud prius ab vno/ q̄ ab alio. Equā substantie portionem capit ab vtroq;. Non magis ab vno profertur/ q̄ ab alio. Non plus vnus/ q̄ alterius essentie parti9.

E T E R N I T A S

Deus in tota eternitate

E
qualia

Ab eterno prius non ens Creatura Posterius in eternum ens

Nichil in tota eternitate non ens.

Ratio de
creaturaAngelus
Aia Mate-
ria curia.

Et eodem ferme argumentoprocede: ad mediam creaturam/ vtriq; extremorum/ Deo in-
quam & nichilo /permixta predicatione exequendam Nā predicata que simpliciter ac seor-
sum ambobus extremis in tota eternitate tribuuntur scilicet esse & non esse: eadē permixti
atq; coniunctim/ sunt ipsi creature tribuenda. dicendaq; sub vtroq; simul predicato/ tanta
esse creatura: quantus est deus in esse/ & quantū nichil in non esse. Nam que ab eterno non
fuit creatura: nunc est eritq; in eternum. vt Angelus/ Anima/ Materia. Dicitur igitur non
esse de creatura: in toto primo euo quod caret initio. De eadem vero/ enunciabitur esse in
toto euo futuro: cui finis erit nullus. Vtraq; autem simul/ non esse scilicet & esse: de eadem
in tota eternitate dicuntur. Constat itaq; hec tria Deū/ nichil/ creaturā: predicatorum vir-
tute aliquo pacto posse exequari diciue actu infinita. Deū in quā in esse/ nichil in non esse:
creaturam vero in vtroq; simul in non esse & esse.

Principium	Medium	Finis
Deus vbiq; siue triniter ens.		
Esse	Esse	Esse
Creatura varia		
Non esse	Non esse	Esse
Nichil triniter non ens		
Non esse	Non esse	Non esse
Deus	Semper	Est
Creatura	Prius non est	Posterius est
Nichil	Semper	Non est

¶ Extrema & medium: sunt vnum trinum et perfectum.

¶ Sume iterum hec tria: deum/ nichil/ creaturam. Deū & nichil vt extrema: creaturā vero
vt medium. Nā que simplicita sunt/ extrema sunt vocitanda: quod vero varium & mixtum
dicendum est medium. Infero hunc in modum. Deus in tota eternitate est esse. Nichil in
tota eternitate non esse. Creatura rursus in tota eternitate/ non esse & esse. In media qui-
dem eternitate/ vt in priore euo: ab eterno est in non esse. In reliqua vero media eternitate
vt in euo posteriore & a sue creationis initio/ est in esse. Tantū fuit in non esse: quantum est
in esse futura. Constat equaliter ex non esse & esse: ex principio non essendi & fine elendi.
Eternitas igitur qua tota deus est: & qua tota nichil non est: & qua rursus tota creatura nō
est & est: trina est & vna eternitas. Non enim extra se iucē sunt he eternitates: sed simul sūt
et in vnā eternitatem redeunt. Simul quippe in tota huiusmodi eternitate: deus est: nichil
non est: & creatura non est & est. Et hoc pacto in cūctis oppositis /facillime extremorum
& medij trinitatem: ad necessariam vnitatem/ vniusc; substantie identitatem resolues.

Eter ni tas qua deus in esse sim plici

Eternitas qua nichil est in non esse

Eternitas qua creatura est in non esse & esse

¶ Omne totum: est et perfectum et trinum/ constans extremis & medio

¶ St quid est medium solum/ sine extremis: imperfectum est & minime totum. Non enim
est id totū quod est: sed solum medium/ nō extremum. Et si est extremum/ sine medio: neq;
rursus est totum/ aut perfectum: caret enim substantia medij. Quod autem est totum & pfe-
ctum/ claudit omne esse: & vbiq; est ens. Ens in principio: Ens in fine/ Ens in medio. Ens
simul in extremis/ Et ens in medio. Ens itaq; totum & perfectum. simul sine sui diuisione/
in vnitatem & i integritate sue substantie: est extremum & mediū. Idq; vt extremū/ duale est.
Nā duo sunt extrema. Vt vero mediū/ vnū est: vnū eni est/ extremorū mediū. Vt vero totū
& perfectum/ trinum est: extremorum dualitate & medij vnitatem. discretum atq; numerosū.

Vt deus totum ens est perfectum & trinum. Ens in principio ens in medio/ ens in fine. Entitas autem principii entitas medij & entitas finis: vna tantum sunt diuina entitas/ indiuidua infinita eterna trinitas/ sine sui diuisione discreta atq; numerosa.

Consequentie extremorum & medij.

Cap. XIII.

1 **I**cut geminata negatio est affirmatio: ita & geminata oppositio est identitas & vnitas.

Non modo de negatione & oppositione: sed & de cunctis imperfectis/ enunciare licet: sumptione eorum & iteratione numero pari/ in oppositum transferri. Geminata quippe negatio est affirmatio: bina oppositio/ identitati coicidit. Duplicata obsecuritas lux est. Si enim perfecti nomen dyade/ aut pari quouis numero sumptis: elicis idem claudisq; nome perfecti. Quocumq; autem numero sumptis perfecti oppositi nome: indemutabile est/ semperq; manet id quod est. Imperfecti vero nome: dumtaxat impari numero sibi constat/ sequi gignit at saluat. Idem enim perfecte & simpliciter: est idem. Bis autem sumptum/ vt idem idem: rursus idem est. Oppositum vero semel sumptum: est oppositum. Bis autem sumptum/ vt oppositum oppositum: transit in idem.

Perfectum
omni numero sibi
constat imper-
fectum sola
imparitate
saluatur

2 **E**x extremorum ad medium geminata oppositio: identitatis eorum & vnitatis est causa.

Gemina distantia/ vna est propinquitas: & duplicata oppositio vna identitas. Extremorum autem ad medium gemine sunt distantie & oppositiones. Vtrumque enim distat a medio: & opponitur medio. Geminus itaque eorum a medio recessus: mutuus est accessus. Et amborum a medio distantia/ differentia & oppositio: eorum infert vnitatem propinquitatem & conjunctionem. Est enim medium distantia extremorum: claudens & inferens eorum vnitatem.

3 **E**x extrema secundum naturam inferunt medium. Medium vero secundum rationem & consequentiam infert extrema.

Quodmodum natura & ratio inuicem opponunt: ita & nature ordo/ rationis ordini contrahitur. Extrema quippe: secundum naturam inferunt elicitque medium. Dant enim illi esse: illiusque substantiam seipsis proferunt. At in ratione & consequentia: medium eduerso claudit/ infert gignitque extremorum vnitatem. Nam per medium iunguntur extrema/ fiuntque medio vnium. Et sicut extremorum substantia/ causa est substantie medij: ita & medij vnitas/ causa est vnitatis extremorum. Medium ab extremis/ recipit substantiam. Extrema vero a medio suam recipiunt vnitatem mutuam concordiam. Et hoc clarius euadit in dialecticis syllogismis. Hi enim tribus limitibus/ ac terminis absoluntur: extremis duobus & medio vnico. Extremi autem eorum termini: natura priores sunt medio/ inferuntque medium. Forum tamen vnitas & concordia: posterior est vnitate medij. Infertur quippe ab vnitate medij. Nam quia medium in premissis & propositionibus extremis: vtriusque extremo copulatur/ inferitur vnitasque vnium: vntur postremo in conclusione extrema. Sint enim a & b extrema/ c vero medium. a & b secundum substantiam & naturam: proferunt/ inferuntque c dantque illi esse. c autem causa est vnitatis a & b. nam a & b/ premisse: inferunt conclusionem a b.

4 **V**n de sit vt trina sit extremorum vnitas & coniunctio: vna ante esse medij/ alia in esse medij/ tertia post medij esse.

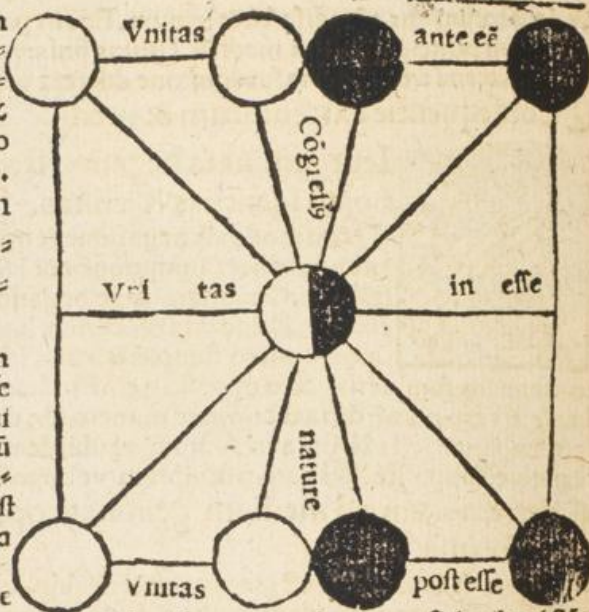
Nam cum medium comatu congressiue extremorum sit proferendum: priusque ortum sit medium/ copulatur vniumque extrema/ proferendi medij causa. Et hec mutua congressio: prima est extremorum vnitas/ ante esse medij: que & est causa substantie medij. Deinde prolatione eductiue ab extremis medio: ipsum medium/ eiusue essentia & substantia: vnitas est extremorum & vt quedam amborum species. Et hec est secunda extremorum vnitas & coniunctio: in esse medij que est esse medij. Postrema vero extremorum vnitas/ est que inferitur medij vnitate: vt syllogismi conclusio & illatio. Est enim conclusio: extremorum rationalis vnitas medij vnitate illata. Extremorum igitur vnitas: trina est. Prima nature ante esse medij: que est & medij causa. Secunda media: in esse medij. Tertia rationalis post esse medij: que medij vnitate rationaliter inferitur. Nam sicut in premissis copulantur inter se secundum naturam/ amborum extremorum essentia: ad inferendam essentiam medij: ita & in fine: siue in ratione &

Conclusio ra-
tionalis ex-
tremorum

intellectu: coit/ concurrirq; medium cum
vtriq; extremis/ ad eorum eliciendā vni-
tatem. Et sicut ex naturali extremorū ac-
cessu fertur naturalis medij essētia: ita &
rōnali medij cum extremis copula/ ratio
nalis extremorū claudit eliciturue vniō.

Naturale vnum extremorum
infert naturale vnum medij; ratic-
onale vero vnū medij/ rationale in-
fert extremorum vnum.

Naturale vnū extremorum: est eorum
congressus ante esse medij/ proferēs esse
medij. Naturale medij vnū ē ipsi medij
essētia. Rationale vero ipsius medij vnū
est medij cum extremis vniō & compa-
ratio. Rationale vero extremorū vnū/ est
rationalis extremorum vniō: quæ rationa-
li medij vnitare inferur. Et hec omnia li-
quent/ ex natura syllogismi. Nam statue-
naturam in terminis syllogismi: rationem

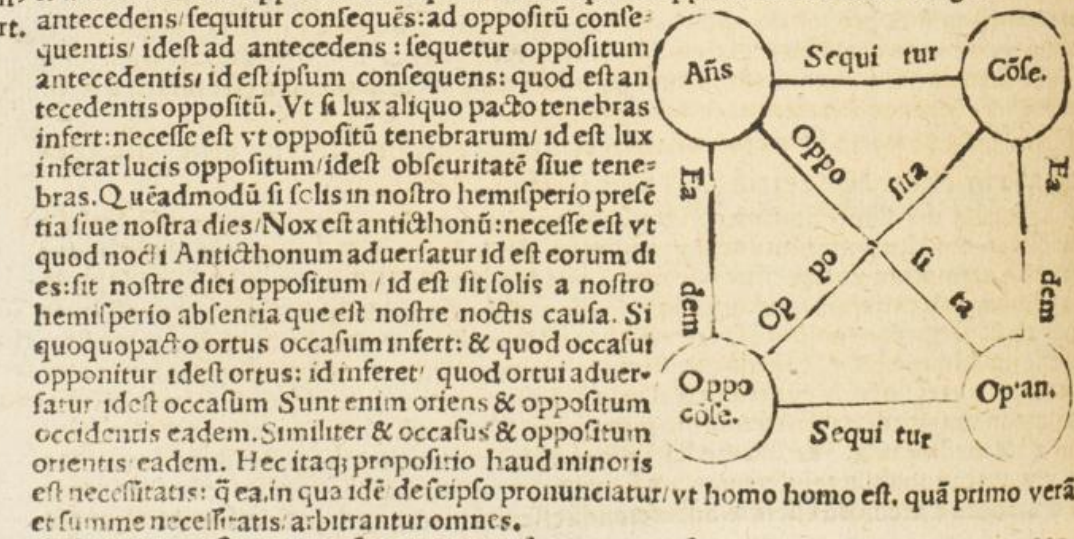
& intellectum in eius propositionibus/ Sūt
enim totius syllogismi & termini & propositiones tres/ aliter in terminis aliter i propo-
sitionibus pergis. Infer enim natura: ex terminis extremis terminū mediū. Ratione vero ex
premissis/ illationē inferis. Itaq; naturale extremorum vnum/ id est congressus extremorum
terminorū: infert natiū mediū vnū/ id est substantiā medij. Ast medij rationale vnum/ id est
sumptio medij cum extremis (vt fit in premissis syllogismi) infert clauditq; extremorū ratio-
nale vnum: que est totius syllogismi conclusio & illatio. Sicut enim extremorū terminorum
substantia infert medij essētia: ita & medij propositiones (id est premissæ/ in quibus sumitur
medium) propositionē inferunt extremorū/ id est conclusionē & illationem: que est rationalis
extremorū vnitatis. Et sicut simplicia & icōplexa extrema inferunt simplex & icōplexū mediū
ita & cōposita & cōplexa extrema/ vt premissæ/ eliciunt cōplexū & cōpositum mediū
scilicet illationem.

Idē simpli-
ciū & cōpo-
sitorū ordo

Si aīcedēs infert cōsequēs: oppositū consequētis/ oppositū inferet aītis.

Dialecti-
ca ppositio
ad opposi-
ta confert.

Dialectica est hec propositio: que tamen non nichil/ rationi & intelligentie oppositorū
confert. Hec autē haud aliud exprimit/ q̄ si aīcedēs infert cōsequēs: aīcedēs infert cōse-
& aīcedens est oppositū consequētis: & cōsequens/ opposita quedā & contra se posita. Quare
aīcedens/ sequitur consequēs: ad oppositū conse-
quentis/ id est ad aīcedens: sequetur oppositum
aīcedentis/ id est ipsum consequens: quod est an-
tecedentis oppositū. Vt si lux aliquo pacto tenebras
infert: necesse est vt oppositū tenebrarū/ id est lux
inferat lucis oppositum/ id est obscuritatē siue tene-
bras. Quēadmodū si solis in nostro hemispherio presē-
tia siue nostre dies/ Nox est antiθhonū: necesse est vt
quod nocti Antiθthonum aduersatur id est eorum di-
es: sit nostre diei oppositum/ id est sit solis a nostro
hemispherio absentia que est nostre noctis causa. Si
quoquo pacto ortus occasum infert: & quod occasus
opponitur id est ortus: id inferet/ quod ortui aduer-
satur id est occasum. Sunt enim oriens & oppositum
occidentis eadem. Similiter & occasus & oppositum
orientis eadem. Hec itaq; propositio haud minoris
est necessitatis: q̄ ea, in qua idē de seipso pronunciat/ vt homo homo est. quā primo verā
et summe necessitatis: arbitrantur omnes.

Si idem infert oppositum: oppositum oppositi/ inferet oppositum eiusdē. 7

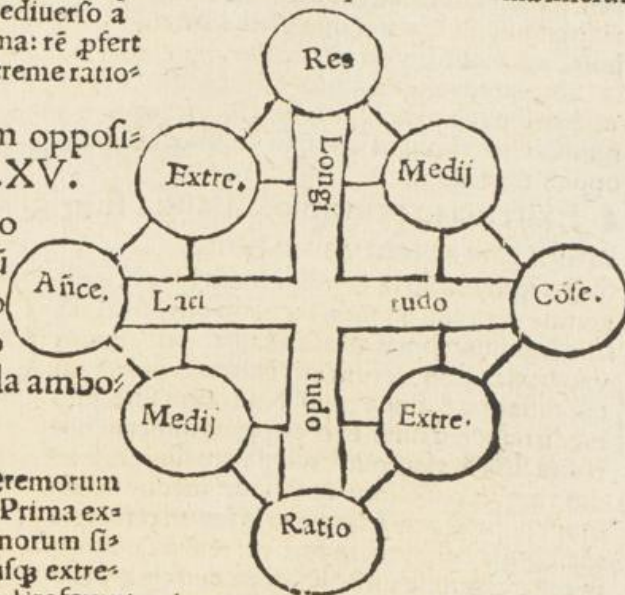
Hec est priori eadem: distans ab ea solis vocibus/ ac terminis. Sit enim idem antecedens: Oppositum vero consequens. Oppositum oppositi/ rursus est antecedens. Oppositum vero eiusdem/ rursus est consequens. Itaq; si idem/ infert oppositum: Oppositum oppositi/ id est idem: inferet oppositum eiusdem/ id est oppositum. Vt si creatura/ infert deum: non deus id est creatura: inferet non creaturam/ id est deum. Si creaturam esse/ claudit esse deum: non esse deum/ creaturam non esse eliciet. Si (vt prius diximus) naturale extremorum vnum/ elicit naturale medii vnum: Et rationale medii vnum/ rationale extremorum vnum eliciet. Naturale extremorum vnum/ est antecedens. Naturale medii vnum/ illatum est & consequens. Rationale vero medii vnum/ oppositum est consequentis. Rationale autem extremorum vnum/ oppositum est antecedentis. Itaq; in naturali consequentia: extrema inferunt medium. In rationali vero sequella: ediuerso a medio/ inferuntur extrema. Res extrema: re pferit gignitq; mediã. Ratio vero media: extreme rationi prestat originem.

Exemplū in deo & creatura. Exemplū Aliud

Extrema ad medium vt vnum oppositum esse sumenda. Cap. XV.

Amborum extremorum & medii tantum due sunt oppositiones: prima extremorum inter se/ secunda amborum simul ad medium.

Trium horum: duorum scilicet extremorum et medii/ oppositiones tantum due sūt. Prima extremorum adiuuicem. Secunda extremorum simul amborum/ ad medium. Nam vtriusq; extremi simul ad medium: oppositio est vna. Proferunt quippe vtriusq; extrema: & simul & eodē modo medium/ vnico & simplici motu eadē atq; vniuersi sui ipsorum concurrentia.

Haud enim (vt dictum est) alterum extremorum ad prolationem medii/ prius alio cietur aut maiore illi/ dat substantie portionē. sed equā substantie portionē recipit mediū ab vtroq;.

Vnde fit vt ambo extrema ad medium/ sint vt vnum oppositū sumenda extrema vero et medium/ vt tantum duo opposita.

Nam intellectui/ haud due simul: sed duntaxat vna oppositio/ est proponenda obliciens presentanda. Sumptis igitur tantum extremis oppositis: vna est inter ea oppositio/ prima & simplex. Sumptis vero simul extremis & medio: rursus inter ea/ tantum vna est oppositio: q̄ est extremorum simul ad mediū. Collatione quippe & ratione medii: ambo extrema in eadē flectuntur partem/ dicunturq; oppositum vnum. Reliquum vero oppositum medium. Nam & vtraq; extrema/ eodem cōplectimur nomine extremi: vt et quorum ad mediū/ eadem profecto est ratio atq; habitudo.

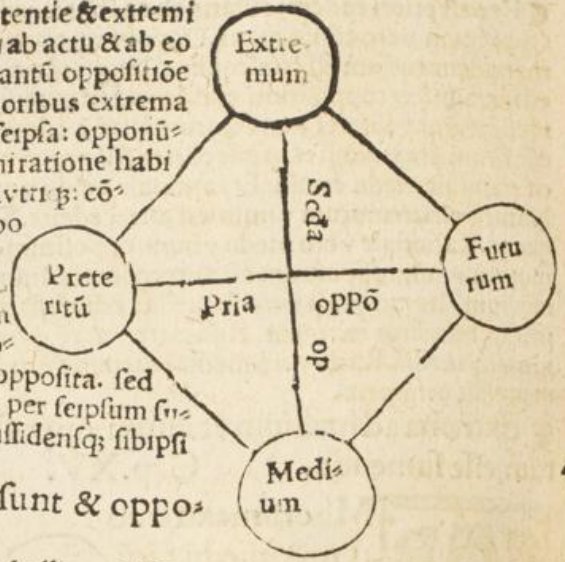
Ambo extrema ad mediū nominis & rationis eiusdem

Extremorum oppositio/ absente medio stabilitur: presentet tollitur.

Sumptis quippe seorsū extremis/ sine cōsideratione ac rōne medii: mēs ea inuicē cōfert vt extrema dyametro distātia & inter se opposita. Accessu vero medii/ illico vniuntur extrema tolliturue eorū dyametrus/ interuallū/ distātia & oppositio. Sunt enī vt vnū oppositū/ contra mediū sumēda: & medio soli simul/ vnica ac simplici oppositione cōparanda. Distāt igit abinuicē extrema absēte medio: p̄sente vero fiūt propinqua/ cōiūcta & eadē. Vt in t̄pe preteritū/ & futurū cū adinuicē dicūtur/ sine ratione p̄fētis & medii: opposita quidē sunt & suapte natura distātia. Et ambo p̄p̄riis q̄busdā atq; oppositis rationib; finiūt: p̄teritū iquā quod fuit/ futurū vero quod erit. Vt autē ambo dicūtur ad mediū & ad p̄ns t̄ps/ siue ad id quod nobis adiacet instans/ illico vtraq; propriis rationibus cedunt/ tollitq; eorū oppositio. Et habent eadē ad mediū rationē ac finitionē. Nā vtrūq; t̄ps/ vocat̄ extremū: siue t̄ps q̄ nō est & t̄ps in potētia. P̄fēs vero ad vtrūq; cēsetur vt mediū/ vtue id qd ē & act⁹ tēporis.

Aliud exē-
plū in mo-
ribus.

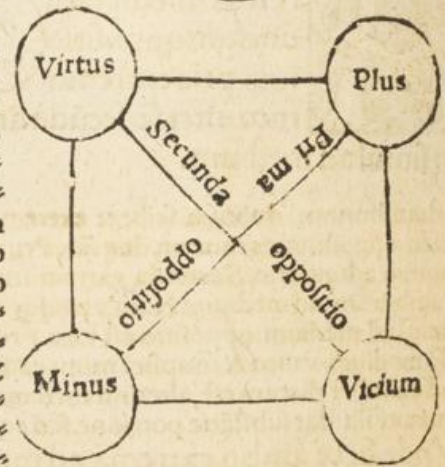
Itaq; preteritū simul & futurū sub eodē potentie & extremi & eius quod nō est noīe: distant a medio/ ab actu & ab eo quod est tēporis/ scilicet a presentī: vnica tantū oppositiōe & vt vnum oppositum. Similiter & in moribus extrema mala plus/ minusq; distant i primis contra seipsa: opponū- turq; inuicē nulla virtutis & mediocris boni ratione habi- ta. Sumpta vero virtute media & cōparata vtri p: cō- tinuo & nomine eodē & ratione vna/ ambo mala distāt a virtute. Opponuntur enī vir- tuti haud vt duo: sed vt vnū malū/ extremū & fugiendū. Hec enim duo virtus & vicium bonum & malum: vnice/ vnicaue oppositio- ne abinuicem dispescuntur / suntq; duo opposita. sed et deinceps cum malum ipsum & vicium per seipsum si- mus: reperimus id a seipso diuisum / dissidensq; sibi ipsi oppositiōne altera.

Extrema in principio distantia sunt & oppo- sita: in fine autem vnum sunt.

Hec propositio in gemino sensu binisq; itelli- gentijs vera esse ostenditur. Nam aut principū intelligimus tēporis/ aut substantie principium vtrobiq; autem verum est: extrema principio esse distantia & fine vnum. Nam cum fine vno mediū respectu inter se cōparātur: inuicem op- posita sunt & extrema. Postea vero sumpto me- dio: ambo collatione & ratione mediū/ vnum sunt vniunturq; medio. Sunt igitur in principio id est prius distantia. In fine vero: id est postero re comparatione vnū. Rursum extrema prin- cipia sunt mediū: vt que ipsi medio dedere sub- stantiam. Medium vero finis est/ coincidentia & status extremorum. Atqui extrema in semet- ipsis duo sunt: diametro abiuncta/ atq; opposi- ta. In medio vero sunt eadem proxima & con- iuncta. Sunt igitur & hoc etiam pacto/ extrema duo in principio: id est in seipsis: & vnum in fine/ id est in medio.

Duplex pri-
cipiū subē-
durationis

Vt plurimum: perfectum/ prestantiusue oppositorum: simplex est/ vnū et medium. Imperfectum vero geminum/ sectile/ diuiduum & extremum.

Monas prestantior est dyade. Medietas extremitate & medium extremo. Medietas autē in monade consistit. Extremitas vero in dyade. Nam tantum vnum est medium. Extrema autem duo. Contingit autem vt plurimum inter opposita: vt id quod prestantius est: vicem gerat mediū: sitq; vnu/ indiuiduū & numero simplex. Quod vero imperfectum/ aut incōmo- dum: diuiduum sit/ sectile/ geminum & vt quiddam perfectioris extremum: illud circūual- lans ambiens complectens. Vt bonum est vnum insectile/ medium: indiuisum a seipso. Ma- lum vero boni circūstantia & extremitas quedam est: numero gemina secta/ in plus mi- nusue diuidua. Similiter & sanitas vnica est/ media & indiuidua: calidi frigidi: humidi & sicci naturalis proportio. Egritudo vero eorum est disproportion: orta ex alicui eorum aut abundantia/ aut defectu. Vna est igitur & media tantum sanitudo. Egritudo vero ge- mina est & extremitas: abundans atq; deficiens. Scientia pariter vnica est & simplex/ ves- raq; rerum noticia. Ast ignorantia gemina est partita & extrema. Aut enim ignorantia est scientie priuatio. Aut contrarius oppositusue habitus. hunc errorem: illam pure negatio- nis ignorantiam appellant. Et in cunctis ferme oppositis eadem lege vtete: dispartiens id quod est imperfectum/ in extrema duo: quod vero prestat/ mediū statuens loco.

Bonū malū
Sanitas
Egritudo
Scientia
Ignorantia

Opposita duo/ simul iuncta: claudunt/ complentq; trinitatem.

Hec duo medietas & extremitas duo sunt opposita: que simul supra trinitatis claudunt complementq; numeru. Nam medietas per se vnitas est. Extremitas vero per se dualitas. vnitate autē & binario cōstat ternarius. Medietas igitur & extremitas simul: ternariū complent. Omne enī mediū p se est vnū: Extremū vero duplex. Mediū autē & extremū simul sūt trina. Et ita in vniuersis procedē. Nam duorū oppositorū (vt dixim⁹) quod prestātius est: mediū est & vnum. Quod vero est imperfectum: geminum/ diuisum dualeq; reperitur. Ambo igitur opposita simul trinitatem implent.

Medietas
Extremitas
trinitas

Mediū est vnū/duale & mixtum: extrema vero duo vnialia & simplicia.

Omne nāq; mediū: est vtriusq; extremorū cōplexio/ temperātia/ harmonia/ mediocritas & concursus. Extrema autē suapte naturalia sūt simplicia & imixta. Est igitur mediū: vnum/duale & mixtū. Extrema vero sunt duo vnialia/ simplicia & imixta. Mediū est vt dyas vna sibupsi herens & cōiuncta: extrema vero sunt vt due & separate vnitates. Mediū est vnitas dyadis: Extrema vero dyas vnitatis. Substantie enī extremorū: sūt vt simplices & separate vnitates. Substantia vero medij: est vt substantie extremorū concurrentes & cōiuncte. siue ābarū & impliciū vnitarū: vna. idiuidua & isepabilis dyas: cōstās vtriusq; extremorū vnitate.

Vnū duale
duo vnialia
cōuertūtur

Vnitas dyadis
Vnitatis.

De oppositorum permixtione & eorum ad duo tantum opposita resolutione.

Cap. XVI.

Vniuersa opposita: sunt vt duo queuis opposita.

Nā duorū quorūcūq; oppositorū: aliud pstanti⁹ est/ aliud vero min⁹ perfectū. Oia autē pfecta in eadē parte collocanda: & vt vnū oppositū & perfectū sumēda. Cūcta vero imperfecta/ rāq; prestātorū opposita: i reliqua sunt pte statuēda/ ex aduerso pfectorū: & ea rurū vt vnū aliquid oppositū captanda. Sūt igit vniuersa opposita: vt tantum duo opposita.

Lux act⁹ ē tenebrarū: tenebre vero potētia & priuatio lucis

Hec ppositio iductio qdā est & exēplū pcedētis. Lux enī & tenebre primit⁹ opponunt: & adiuicē cōparāt. Idē idē & act⁹ & potētia. Quia tñ lux & act⁹ pfecta qdā sūt: tenebre vero & potētia imperfecta merito: & lux dici act⁹ & act⁹ dici potest lux. Tenebre vero ex opposito/ noie potētie: & potētia tenebrarū/ priuationisq; noie exprimi possunt. Siliter & albedinē vocare potes lucē & actū: Nigredinē vero tenebras & potētiā. Albedinē itidē diē/ Nigredinē noctē: veritatē rurū diē/ falsitatē noctē. Et ita i cūctis pge: omnē oppositionē/ i vnā quāuis oppositionem resoluens: commodum ad commodum/ & incommodum ad incommodum.

Lux Tenebre
Actus Potentia.

Albedo Nigredo.

Nox Dies.
Veritas falsitas.

Verum omne/ omni cōsonat vero: & perfectum perfecto.

Vna rātū est veritas: tantū vna pfectio. Nā & si diuidua videat & latissia esse veritas/ pariter & pfectio: pportiois tamē nexu & viculo/ Veritas ois/ omni veritati: & pfectioi pfectio coheret atq; adunat. Cū quoq; falsitas/ falsitati ois: & ipfectio ipfectioi est annexa & vna. Et q̄cūq; de duob⁹ dicū oppositis: itellige & ea exprimi cūctis. Qui enī artē nouerit eiusdē & oppositi: noscet & Perfecti & ipfecti. Vnitatis & nūeri & oim simul oppositorū modum.

Omnium oppositorum longitudo est vna: latitudo diuidua.

Oppositorū latitudo est linea/ siue dyamet⁹ oppositiōis: q̄ distāt abiuicē duo q̄cūq; opposita: vt act⁹ & Potētia/ Lux & Tenebre. Eorū vero lōgitudo cōtigit i duplici oppositiōe. Est enī respōs⁹ duorū/ aut pluriū pfectorū: aut duorū/ pluriūue ipfectorū. Vt Lucis & Act⁹

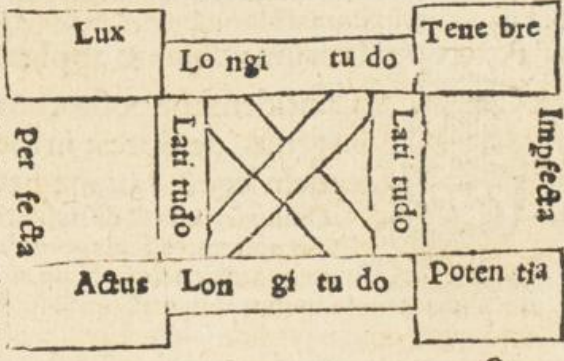
Tātū vna
Veritas tā-
tū vna p-
fectio.

pportio: similiter & Tenebrarū/ atq; Potētie respōs⁹. Oia itaq; opposita distāt/ opponūq; latitudie. sūtq; diuidua & regioe sui disposita. Lōgitudie vero: sibimetipsis cōgruūt/ respōdent/ vniūturq; pfecta inquam perfectis & imperfectis imperfecta.

Quid op-
positorū las-
titudo.

Quodlibet infinitis est idem & infinitis oppositum.

Nā infinite sūt oppositiōes: & idē finita opposita vt lux eadem est Actui Forme/ Diei Veritati. Propinquitati & alijs in-

simplex est
m & extremum
Medietas a
est medium. Extre
prestātius est: vna
perfectum: aut inco
emum: illud cōiū
induisum a sepiō
mina fecta: in plu
calidi frigidū humi
eta ex alcu⁹ corru
do. Egrimonā resp
vna est & simplici
Aut enim ignorā
em: illam pure neg
n lege vitare: dū
i struens loco
trinitatem.

numeris pfectis. Ipsa quoq; lux
opposita est eorū oppositis: vt
Tenebris/ Potētie. materie/ no-
ti/ falsitati/ nigredini/ diuisioni
distantie/ & cunctis imperfectis.

¶ Ex coincidentia longi-

tudinis
oppositō-
torum:
permix-
te eorū
habitu-
dines &
loquū-
tiones.
contin-
gunt.

¶ Quia
enim coi-
cidunt q̄
cūq; eius-
dem sunt
longitu-
dinis: vt
perfecta
oia iter se
itidem &
vniuersa
imperfē-

ta: permixtim sub vni⁹ oppo-
siti nomine/ de alio interdum
loquimur. Vt de luce per actū
de actu vero per lucē. Tenebre
interdum per potentiam/ po-
tētia vero per tenebras exprī-
mitur. Etnō modo hoc/ sed &

duorum oppositorum habitudines: interdū alienis oppositis permiscem⁹ & adimplemus:
vt lux actu lux est & potentia tenebre: tenebre vero/ actu tenebre & potētia lux. Idem quip⁹
pe dicere est lucē actu lucē & lucidā lucē. Idē lucē potētia tenebras: & obscuras tenebras. Et
hāc oppositorū permixtā locutionē: cūctis disciplinis accōmodā & sūme vtilē cōperies.

¶ Artis oppositorum vtilitas & applicatio.

Cap. XVII

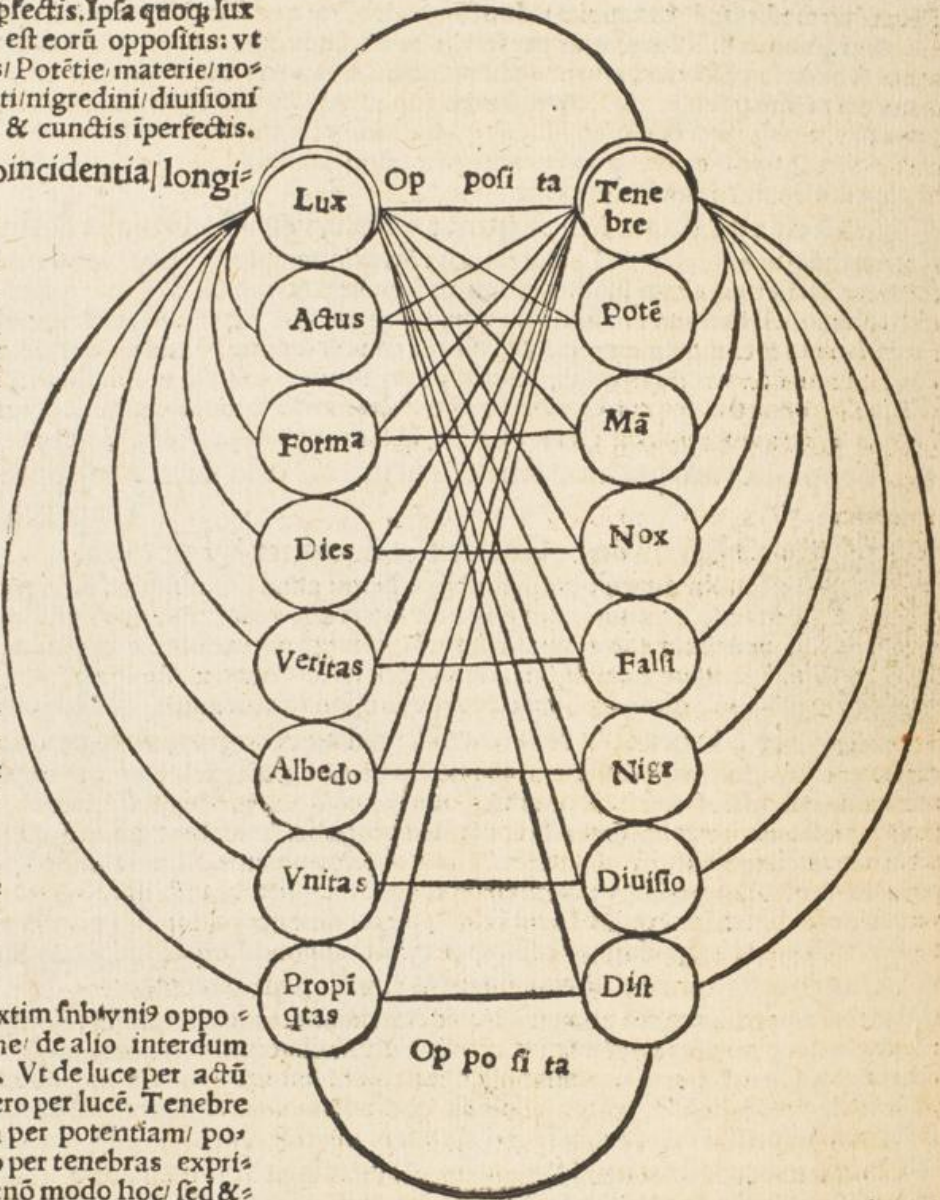
Permixa
oppositō-
loquutio
disciplinis
accōmoda

Ois disci-
plina
genere &
spē cōstat.

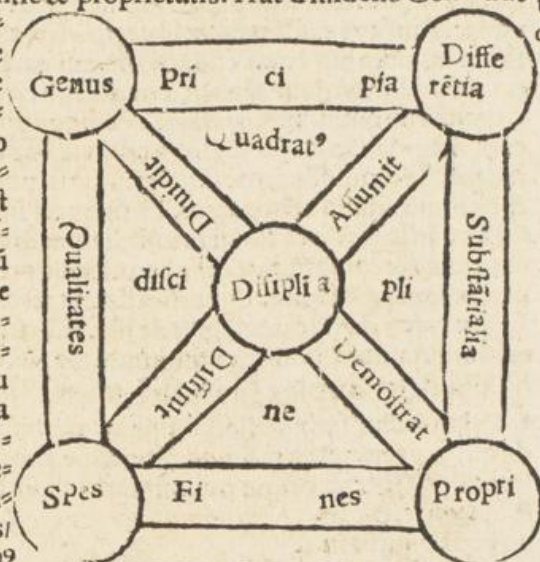
¶ Coincidente oppositorum longitudine: Intellectus de genere
in genus/ de Specie in speciem | ex disciplina in disciplinam:
eadem lege & ratione pertransit.

¶ Omnis scientia & disciplina constat tantum duobus/ genere ac specie:
huius proprietates/ illius vero differentias & substantiales quidditates per-
quirens atq; reuoluēs. Nam cū simplicū & vocū & rerū/ septē sint modi:
predicabilia imprimis quinq; vulgatissima & subiectū eorū vnū/ idiuiduum/ singulare/ hoc
aliquid/ quod cunctis predicatis subest: reliquum vero transcendens/ quod cuncta transilit
predicata: vt ens/ vnū: idē potens/ bonū: & quecūq; supreme transcendentisq; philosophie

sunt peculiaria & propria: harum septem dictionum & vocum humane scientie & discipline: duntaxat sibi quattuor: vt proprias & adaptatas vendicant: Genus/ Speciem/ Generis Differentiam & Speciei Proprietatem. Genus eni & speciem: vt precipua & substantialia & recta in linea collocata desumunt. differentia vero & proprietatem: vt eoru circumstantias & laterales qualdam a natura inditas qualitates. Sunt enim differentia & proprietates: Genus & speciei/ qualitates quedam: vt pote quas de genere aut specie quale rogantibus: respondere atq; obicere solemus. Nempe interrogati quale sit aial: rationale aut irrationale: qualis vero homo risibilis respodendū. Nichil infra genus/ humana medietur disciplina: nichil quoq; infra speciem cōcipit. Inchoat ois disciplina a genere terminatur in specie. Cōtinet se quadrato Generis/ Speciei/ Differentie & proprietatis. Aut diuidens Genus/ aut finiens speciem. aut demonstras speciei proprietatem. Hi quippe sunt trini cuiusuis discipline actus: generis diuisio/ speciei diffinitio/ proprietatis demonstratio. Eadem differentia que diuidit genus: cōponit/ finitq; speciem. genus vero simul/ cū differentie quidditate: speciei proprietatem eliciunt/ eaq; demonstrat. Indivisibile est genus/ Indivisibilis species: in demonstrabilis differentia. Genus est maximū discipline/ sumnū & precipuū eius predicatum. Species discipline vltimū minimum & cunctorum subiectū: quade & genus & differentia & proprietates in discipline enunciatur. Itaq; repudiant cuncte humane discipline tria hec: Quod inquam supra genus est/ transcendens: quod sub specie individuū/ singulare/ & vnum numero: quod deniq; & extra & post proprietatem Accidens. Inter transcendēs & individuum. scientia omnis/ duo sibi substantialia & precipua desumit: gen⁹

Disciplina
rū tantū tri
ni act⁹ Di
uisio simō
demonstra
tio

Reputatū a disciplinis	Aptum disci plinis	Aptum	Reputatū atum	Aptum	Aptum	Reputatū atum
Transcēdēs	Genus	Spēs	Individuū	Differentia	Propriū	Accidēs
1	2	3	4	5	6	
Mechan philicum	Diuisibile	Diffini bilis	Ad mechan cas spectans	Diuidens atq; diffiniēs	Demon strabile	Ad mechan cas spec tans

& speciē. Inter autem hoc aliquid & accidens: duo inherētia minusue precipua sibi ascribit/ differentia & proprietatem. Geminis quippe rectis & substātiis genere/ inquam & specie: binisq; adiectiuis differentia & proprietate disciplina ois cōtinetur. Omnes igitur humane scientie/ sunt inuicem proportionabiles: cōstantes simplicib⁹ i/ idē. eodē quadrato Genere/ Specie/ Differentia & Proprio. Sunt & facientes idem: aut diuidentes Genus/ aut Speciem finiētes/ aut eius Proprietatem generis & differentie quidditate demonstrantes. Cōstāt vniuerse discipline quattuor tantū terminis: propositionibus vero siue cōplexionibus geminis: Principio & conclusione: quarū illa intellectualis & per se cognita est: hec vero rationalis & alterius medio illata atq; demonstrata: Terminorum numerus ad propositionū numerum/ duplus. Quattuor enim disciplinarum sunt voces: genus species. differentia propriū. Enūciationes autem earum due. principii/ Conclusio. Vocum vero actus binii: generis diuisio & speciei diffinitio. Propositionum deniq; actus vnicus & sol⁹ est: cōclusionis inquam demonstratio. Itaq; liquet quanta facilitate/ coincidente disciplinarum

Oēs disci-
plie sūt eū-
les pari cō-
stātes qua-
drato.

Exēplū in
Arithmeti-
ca & Geo-
metria.

Intellectu-
alis discursus.

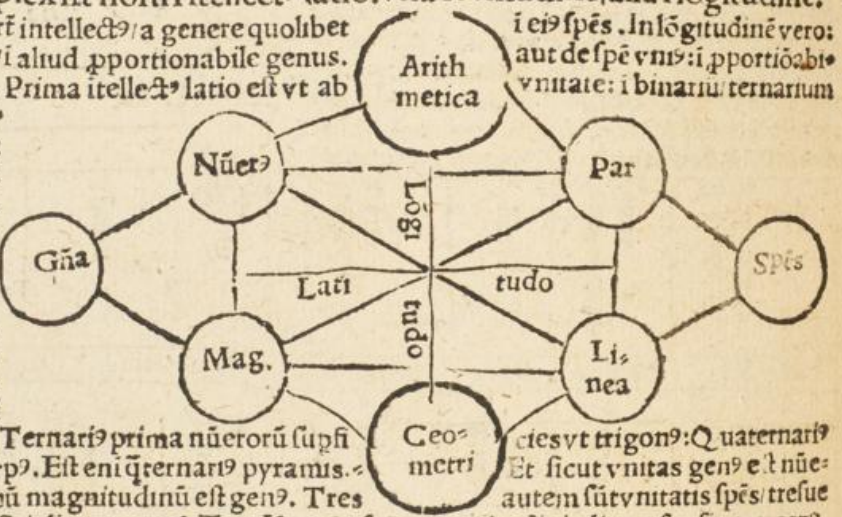
omnium humanarum longitudine: sese humanus intellectus ex vna scientia in aliam priori-
piat: eadēq; lege ex vna penetret / p̄trāseatq; in aliā. Nichilī posteriore disciplina / offendens
priori dissonū: Nichil nō eadem proportione nō pari analogia / ac proportionabili modo i
priori p̄tractatū. Est enī quodlibet / i quolibet. Nichil alicui deest. li idē ac tantis cōstāt oīa /
suntq; vnū apud intellectū vniuersa. Ex genere vnū discipline: fert̄ intellectus p̄trāsitq; i genus
alteri. Ex specie i speciem / Ex differētia i differētiā: Et ex p̄prietate i proprietatē. Ex vnus
p̄ncipio digredit̄ i alteri p̄ncipiū: Ex deniq; cōclusionē / i illationē. Ex quadrato vnū / ifert
quadratū alterius. Extoto totū: & partē ex p̄te. Intellectus equatio est sciētiarū oīm: earum
iuxta positio & cōmēsuratio. Oīa earū genera / trāsfert̄ i partē vnā: i alia verō & aduersa p̄te
species statuit. Collocatq; genera cūcta / eadē lōgitudine: vt proportiōabilia / & vt eadē. Spe-
cies vero oēs vt eadē pariter sibi respōdētēs / opposita lōgitudie cōstituit. Genera oīa i vnū
Species quoq; oēs i vnū cōflat. Hoc enī pacto vniuersorū coincidētia / similitudinē p̄por-
tionē & idētitatē deriuat elicit ifert. Exēplī cā Arithmetiū gen⁹ ē nūerus: Geometricū ve-
ro gen⁹ Magnitudo. Nūer⁹ i gīf ē vt magnitudo: & nūeri spēs / vt magnitudinis spēs, nūer⁹
ei & magnitudo eiusdē sūt lōgitudinis: & eodē ābo gñis noīe cēsent. Nūeri quoq; & magni-
tudinis spēs: eiusdē pariter sūt lōgitudinis / vocātq; eodē speciei noīe: quo & gñib⁹ opponūtur
& ex illorū aduerso collocātur. Transit i gīf intellectus / de numero in magnitudinē: deq; illi⁹
spēbus / in huius spēs. Genera iungit inter sese: & species iter se. Vtrūq; vtroq; meti⁹: nūerū
magnitudie & magnitudinē nūero: similiter & species spēs. Nichil in nūero reperit quod
non in sit magnitudini. Quecūq; de numero protulit vult iubetq; intelligi de magnitudie.
Et quecūq; de hac intelligi & de illo. Asseritq; omniū esse legem eandem / iudicium idem:
eumq; qui vnum nouit / nolle omnia.

¶ Vn sit vt duplex sit nostri intellectus latitudo: vna i latitudinē / alia i lōgitudinē.

¶ In latitudinē fert̄ intellectus / a genere quolibet
de quouis genere / i aliud p̄portionabile genus.
lem alteri⁹ specie. Prima itelle⁹ latitudo est vt ab
& quaternariū si-
ue vt de puncto in
lineā / supficiem &
corp⁹. Scda vero
de vnitāte i pūctū /
de binario in lineā
de ternario in sup-
ficiē / de q̄ternario
in corp⁹. Est enim
vnitas / numerorū
pūctū: Binari⁹ / pri-
ma nūerorū lineā. Ternari⁹ prima nūerorū supfi-
primū nūerorū corp⁹. Est enī q̄ternari⁹ pyramis.
rorum: ita & punctū magnitudinū est gen⁹. Tres
nūeri: linearis / supficialis / corpore⁹. Totidē quoq; spēs magnitudinis: lineā / supficies / corp⁹.
Nā vtrobiq; & i nūero & i magnitudie: ab eiusdē gñis vt idiuidui / ac simplicissimi fōtis sca-
tebra / trine oriūt̄ spēs: qbus quāt⁹ est nūer⁹: tāta euadit & magnitudo. Vntrinus est nūer⁹.
Vntrina & magnitudo. Vtrūq; gñis & p̄ncipij vnitate cōiūctū: speciei & finistrinitate eua-
dit discretū / atq; nūerofū. Ambo eq̄ta sūt iuicē & cōmēsurata. Pūctū enim lineā / supficies &
corp⁹ sūt totū magnitudis. Vnitas idētidem / binari⁹ / ternari⁹ & q̄ternari⁹: totū sūt nūeri &
omnis nūerus. Vt q̄ simul iuncti Pythagoricam omnium supremam decadem implent.

Prima itel-
lect⁹ latitudo.

Secunda.

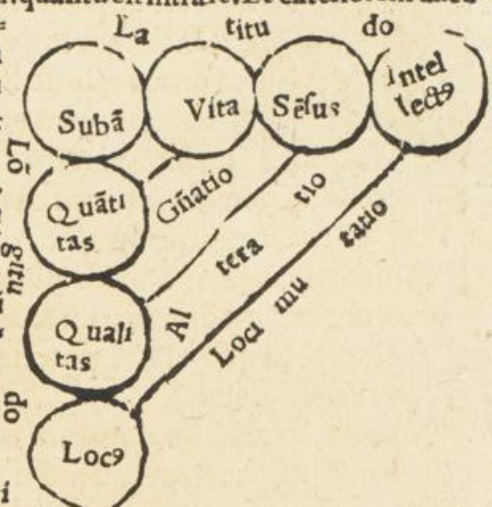

Pythagori-
ca decas.

Exēplū in
substantia.

¶ Tanta est rerum longitudo: quanta & latitudo.
¶ Nā rātū est qdlibet i seipso: quāta sūt oīa / vt extra se iuicē subsistū. Est i gīf alicui⁹ gñis
latitudo: index lōgitudis oīm generū. Vt si alicui generi / subsūt i latitudie spēs tres: erūt &
extra illud gen⁹ alia tria gña q̄ eidē suberūt i lōgitudie. Vt q̄ substantiā / siue subsistētū ge-
nus i tres p̄tinur spēs: viuētia / sc̄sibilia & itellecū p̄dita: dico & tria esse genera post substā-
tiā i latitudie sumēda: quātitatē / q̄litatē & locū. tātaq; esse subē lōgitudinē: quāta est & ei⁹
latitudo. Substātie q̄ppe latitudo ē hec substātia Vita Sc̄s⁹ / Intellect⁹. siue subsistētia / viuē-
tia & itellecūalia. Ei⁹ vero longitudo hec Subā Quantitas / Qualitas / Locū. Vntrina est
subā i latitudie / vntrina & i lōgitudie. Vtrin⁹q; cōlis est hū ani itellec⁹ latitudo ab eodē gñe

siue in latitudine per suas species/ siue in longitudinem per reliqua genera digrediens. Et hec propositio rite intellecta: supra modum conducit ad capefcendam multarum rerum intelligentiam. Precipue quopado v nūquoduis genus/ fit in seipso vt omnia: & omnia vt aliquid vnum. Et tantum esse quodlibet extra seipsum: quantum est intra se. Et exteriorem alicuius eandem esse longitudinis & latitudinis scientiam. Cognita enim alicuius generis latitudine/ in quotue species distribuatur: nosces illico & quotquot extra ipsum sunt genera/ quantaque sit eius latitudo. Ac tota insuper latitudo/ toti respondet longitudini. Et latitudinis singula: singulis longitudinis. Vita quantitati Qualitati sensus/ loco intellectu. Fit enim generatio/ secundum substantiam. Augmentatio secundum vitam & quantitatem. Alteratio secundum sensum & qualitatem. Loci mutatio secundum intellectum & locum.

Tantum esse extra se quodlibet quantum intra se.

Latitudo motu prestantissimum quod secundum propositum & intellectum mouemur.

4 Rerum latitudo atque longitudo: angulum complent rectum/ equalium laterum.

Nam rectus angulus est omnium precipuus/ primus & medius: extremorum angulorum species/ totiusque quadrature oppositorum medietas. Et latitudo (vt diximus) equa est longitudini. Completi igitur simul longitudo & latitudo: rectum angulum/ amborum equalium laterum. Et hic angulus rectus/ metrum est & mensura rerum omnium: exprimens quantum sit quodlibet intra se/ & quantum extra se. quanta sit vniuscuiusque entis & interior & exterior fecunditas. Huius autem anguli vertex & commune punctum: totum ipsum proferit gignit elicite angulum. Initium enim est & fons vtriusque linee: latitudinis & longitudinis. Et in ipsum tanta latitudo/ quae longitudo: resolutionis modo glomerantur/ eo innectuntur & coherent. Resoluuntur quippe viuentia in substantia similiter & sensibilia & intellectua

lia: tanquam in suum genus. Et de quoque substantie vt precipuo & per se subsistenti generi inheret quantitas qualitas & locus. hec enim cum accidentia sint: nullum aliud quod in substantia esse recipiunt. Est igitur angularis apex communisque vertex vt substantia: totius ipsius anguli caput/ fons atque initium. a quo cuncta ea emergunt proferunturque: quecumque in ambobus totius anguli lateribus continentur. Nam & substantia causa est accidentium: & prior est substantia quam vita/ sensus & ratio siue humanus intellectus. Et eodem modo vtere hoc recto angulo ad cunctorum & generum & specierum proportionem dinoscendam. Cum tamen duo genera/ in sua serie simplicissima & prima sumuntur: neutrum genus statuendum est in ipsius anguli capite atque fastigio. sed ipse angularis apex siue quadratulus qui toti angulo preest: aut reinquendus est vacuus/ aut nullus siue priuationis notula eidem inscribenda. In omni quippe serie

Latitudinis & longitudinis angulus metrum est & mensura omnium.

	La	ti	tu	do
Subā	V	i	ta	Intellectus
Quantitas	Rectus			
Qualitas	an			gu
Locus	gu			lus

Quaternarius numerus

	Nu	me	r	u	s
	Vnitas	Binarius	Tern	Qua	
Magnitudines	Punctum	Proportio			
	Linea	tiona			
	Supf.	bi			
	Corp.	li			

chil est prius primo. Nichil simplicissimo simplicius. Quod admodum in numeris: nichil est vnitate prius/ minus ac simplicius. nec item in magnitudinibus: aliquid est quod purito prius/ minus aut simplicius reperitur. Itaque dispositis in altero anguli latere numeris in alio veromagnitudinibus: angulari eorum apice/ nichil erit inscribendum. sed is aut vacuus reinquendus est: aut priuationis notula designandus.

De dialogia seu variatio & quadratura oppositorum

	D em eidem idē est & opposito oppositum. oppositū vero eidē est oppositum: & opposito idem.
Idē oppo.	L ux / clara lux est & obscure tenebre.
Lux tenebre.	T enebre / sunt lux obscura: & lucide tenebre.
Veritas	V eritas / vera veritas est & falsa falsitas.
Falsitas.	F alsitas autem / falsa veritas: & vera falsitas.
Necessitas	N ecessitas / necessaria necessitas est: & impossibilis impossibilitas. Impossibilitas autem / impossibilis est necessitas: & necessaria impossibilitas
Impossibile	A ffirmatio / affirmationis est affirmatio: & negationis negatio. Negatio vero / negationis affirmatio: & affirmationis negatio.
Affirmatio	A ctus / actu act ⁹ est: & potestate potētia. potentia vero / actu potentia: & possibilis actus
Negatio.	N atura / secundum naturam natura est & violenta vis. Vis autē / secundum naturam vis: & violenta natura
Actus	P ricipiū / a primo principium: & a fine finis est. finis autem / a principio finis & a fine principium.
Potentia.	P resens i presēti p̄sens est: quod erat i preterito futurū. Preteritū vero / in presēti preteritū dicit: quod i preterito fuit p̄sens. Futurū deniq; i presēti futurū est: quod in futuro erit presēs. Vt hodierna dies / hodie est hodierna q̄ heri crastina dicebat. Hesternā vero / hodie quoq; hesternā est: que heri vocabat / hodierna. Similiter & crastina / hodie Crastina dicit: q̄ cras / vocabitur hodierna. Extrema itaq; tēpora / p̄teritū futurūq; idipsū qd̄ sūt / dicūt ad mediū p̄sēs. Ad seipsa vero / dicūt nō id qd̄ sūt: sed id quod est mediū Sunt enī i medio extrema: & i extremis medium.
Natura	T otum / ex toto totum est: & ex parte pars. Pars vero / totius quidem pars est: & partis totum
Vis.	M agnum / magnitudine magnum est: & paruitate exiguum. Paruum vero / paruitate magnum: & magnitudine exiguum
Principiū	H abundans / habūdātia exuperat: & priuatione deficit. Defectus vero / habundantia minuitur: et priuatione habundat.
Finis	E ligendū / eligenda electio: & fuga fugienda. Fugiendū vero / vitanda electio: et fuga eligenda.
Presens	V nitās / vnica vnitas est: et plurim ⁹ numerus. Numerus vero vnicus quīdem numerus est & plurima vnitas.
Preteritum	A micicia / amoris est amicicia: & odij odium odium vero / amoris odium & odij amor.
Futurum	P rimū / est a primo primum: & a secundo secundum. A si secundum a secundo est primum et a primo secundum.
Hodie heri	V ita est viuens vita: et mortua mors.
Cras	A t mors / viuens mors est: et mortua vita.
Totū pars	M anifestū / palam est manifestum: et clam occultum. Occultum vero /
Magnum	
Paruum	
Habundās	
Defectus.	
Eligendū	
Fugendū.	
Vnitas	
Numerus	
Amicicia	
odium:	
Vita Mors.	
Manifestū	
occultum.	

palam occultum: et occulto manifestum predicatur.

Loquens | vocem dicit: silentia loquitur.

Loquens
Silens.

Silens vero | silentia fatur: vocem silet.

Plenum plenitudine exuberat: vacuitate carens. Vacuum vero | vacuitate
plenum: et plenitudine vacuū censetur.

Plenum
Vacuum

Equale | equali est equale: et inequali inequale. Inequale vero | equali ine-
quale: et inequali equale probatur.

Equale
Inequale.

Frequēs | vt plurimum frequens est: et rarerer rarum. Rarū vero | raro
frequēs: et frequenter rarum.

Frequens
Rerum:

Si dominus dominatur: seruus seruit.

Dominus
Seruus

Si vero dominus seruit: seruus dominatur.

Hactenus de simplicib⁹ oppositorum quadraturis. Que autem sequuu
permixte sunt eorum locutiones et habitudines.

LAudabile | laude dignum est: et vituperio indignum. Vituperabile
vero | laude indignum: et vituperio dignum demonstratur.

Laudabile
Vituperabi
le.

Virtus | bonis ac studiosi virtus est: malis vero viciū. Ast viciū
um | perditis ac malis virtus est: bonis autem probisq; viciū.

Virt⁹ viciū
Bonū ma
lum.

Eligunt studiosi ac probi virtutem: vicia fugientes. Reprobi autem | vir-
tutem deuitantes: vicia prosequuntur.

Electio
Fuga Pro-
bi Reprobi

Sanctitas | sanctis est mundicies: que ab imūdis prolabē habet. Ast ma-
cula | cōtaminatis et imūdis | est vt mūdicies: q̄ a factis cōtāminatio reputat

Scientia | doctis est amica: illiteratis vero et indoctis inimica. Ast igno-
rantia | ignorātib⁹ est amica: q̄ doctis studiosisq; viris est inimica.

Sanctitas
Labes

Accipe quisquis eris | presentia dogmata lector:
Doctrinē oppositē seu logodēdaliē.

Omnis namq; tibi res | vna hac arte patecet:

Tam nichil est vnum; q̄ sit in oppositum.

Articula hec diuersa parat | bis binaq; gignit:

Quodlibet in proprium | voluit et oppositum.

Nempe deus deus est: nichil est nichil aut deus est nil.

Aut nichil est deus | hos implicat ista modos.

Claraq; lux | lux est: tenebre / tenebre quoq; clare:

Lux | tenebre obscure; cecaq; lux tenebre.

Lex eadem est cunctis: dispescens omnia quadro.

Volue igitur | confer: perfice | claude gyros,

Artis oppositorum siue dedalogie Finis. deo

Honor qui (vt sacra volūt eloquia)

fecit oīa duo: vnū

contravnū

Edita est in edibus .R. IN C. P. Francisci de Halleuvin: ambianorum
pontificis, Anno ab incarnato deo 1509. 29 Nouembris